

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

ZA DUH PERILA

TERPENTIN MILO

Tik pred začetkom

Ni dvoma, da bo I. kongres delavskih svetov Jugoslavije velika manifestacija dosedanjega razvoja delavskega in družbenega upravljanja. Vsebinsko bo zelo bogat. Dal bo analizo dosedanjega dela delavskih svetov in celotnega sistema delavskega in družbenega upravljanja ter dal pobude za njihov nadaljnji razvoj. Seveda bodo pretresali tudi takšne izpopolnitve in spremembe v našem gospodarskem sistemu in družbenem mehanizmu, ki bodo ugodno vplivale na razvoj delavskega in družbenega upravljanja. Izhodišna točka vsega dela kongresa pa bodo razprave o mehanizmu delavskega in družbenega upravljanja. S tega gledišča je treba torej presojati naš gospodarski mehanizem, gospodarske instrumente, gospo-

Posvetovanje zdravstvenih delavcev v Ankaranu

V hotelu »Turist« v Ankaranu so imeli pretekli petek in soboto zdravstveni delavci iz vse Slovenije dvodnevno posvetovanje o nekaterih važnih vprašanih zdravstvene službe. Posvetovanja sta se udeležila tudi predsednica republiškega sveta za zdravstvo Olga Vrabičeva in sekretar tega sveta Lojze Piškur.

V zvezi z referati o strokovnem izpopolnjevanju mladih zdravnikov, o ekonomskem in finančnem poslovanju zdravstvenih zavodov, o uporabi amortizacijskega in investicijskega sklada ter o nekaterih pomanjkljivostih v izvajanju pravnih predpisov v bolnišnicah se je razvila obširna razprava. Posamezni zdravstveni delavci so navajali dosedanje izkušnje v poslovanju naših zdravstvenih zavodov ter dali za nadaljnji razvoj zdravstvene službe vrsto predlogov in pobud. Na posvetovanju sta govorila tudi tov. Vrabičeva in tov. Piškur.

Medtem ko je tov. Piškur govoril o ekonomskem položaju in poslovanju zdravstvenih zavodov, je tov. Vrabičeva zlasti poudarjala, kako bi bilo treba v naših zdravstvenih zavodih še nadalje zboljšati odnos do bolnikov in okrevancev. V svoji an-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sestanek Tito - Erlander

Predsednika švedske vlade Erlanderja, ki se je dober teden mudil na prijateljskem obisku v naši državi, je v ponedeljek spre-

VREMENSKA KATASTROFA V SEVERNI ITALIJI

V ponedeljek popoldne je divjalo na področju Pavie v severni Italiji silovito neurje. Vse področje je bilo hipoma v razvalinah in razdejanju, čeprav je trajal ciklon le borih deset minut. Šest ljudi je izgubilo življenje, več je bilo hudo ranjenih, medtem ko je bilo porušenihih 43 hiš. Gmotno škodo je za sedaj še težko oceniti. Zračna tromba je uničila vsa obdelana polja in poljske pridelke. Na najbolj ogrožena področja so takoj prispele reševalne ekipe, italijanska vlada pa je odobrila prizadetim pomoč v višini 100 milijonov lir.

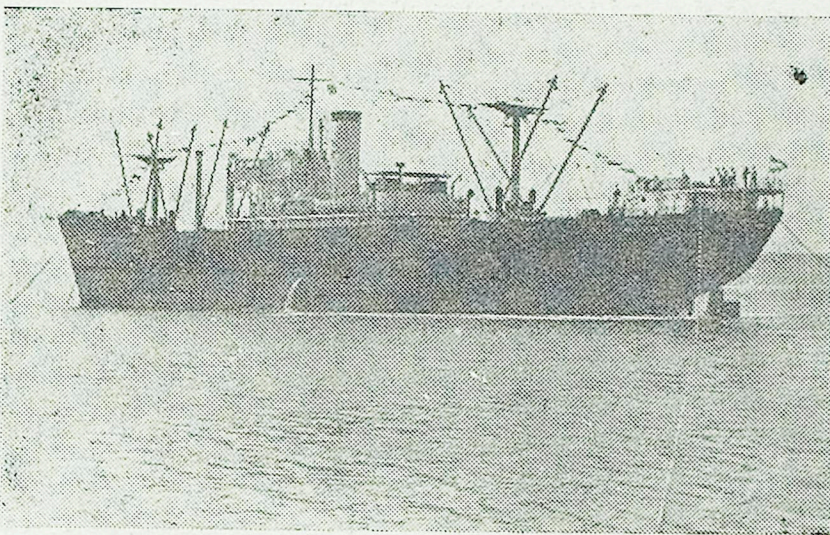
Veliko zaskrbljenost povzroča tudi nenehno naraščanje reke Pad. Ponokod se dviga tri centimetre na uro in je že na nekaj mestih predrila varnostne nasipe ter poplavela obsežna obdelana področja.

darski položaj itd. O ekonomskih vprašanih in problemih upravljanja je nujno razpravljati kompleksno, to se pravi, da je treba posamezne slabosti in napake vrednotiti vedno s stališča jasne presoje določenih uspehov.

Kongres delavskih svetov bo zasedal v dneh 25., 26. in 27. junija v veliki dvorani Doma sindikatov v Beogradu, Trg Marksa in Engelsa. Izvoljeni delegati in povabljeni gostje bodo prispele v Beograd 24. junija. Dohod delegatov in gostov organizirajo sindikati v republikah. Informacijski center kongresa delavskih svetov bo v Beogradu na železniški postaji.

Razen šestih že znanih komisij bodo določili tudi štiri komisije za proučevanje posebnosti delavskega upravljanja v posameznih strokah. Delegati in gostje se bodo mogli prostovoljno in po lastnem preudarku odločevati za delo v tisti komisiji, pri kateri nameravajo sodelovati.

TRAMPER »POHORJE« PRVIČ V PIRANU

Minuli petek je prvič priplula v Piranski zaliv največja tovorna ladja Splošne plovbe »POHORJE«. Zasedrila se je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe, kjer ostane nekaj časa zaradi manjših rednih popravil.

Splošna plovba je na ladji ob njenem prihodu priredila sprejem, ki so se ga udeležili okrajni in občinski predstavniki oblasti in političnih organizacij. Predsednik piranske občine Davorin Ferligoj je ob tej priložnosti poklonil ladji lepo umetniško sliko.

Na sliki ladja »Pohorje« ob prihodu v Piransko ladjedelnico.

PESTER IN KVALITETEN SPORED

Letošnje Primorske prireditve

dobiti k sodelovanju za to sezono. Zdaj je to sodelovanje že s pogodbo zajamčeno dejstvo in naštejemo lahko tudi že dela, s katerimi bodo nastopili gostje:

Program prireditev bo začelo Gledališče Slovenskega Primorja z uprizoritvijo Goldonijeve »Mirandoline« na prostem. Kot prvi gost bo prišel Simfonični orkester iz Ljubljane z »Večerom opernih arij«, ki jih bodo peli solisti ljubljanske Opere, in sicer Vilma Bukovčeva, Sonja Draklerjeva, Miro Brajnik in Ladko Koršec. Sledil bo doma in v tujini priznani Slovenski oktet z vokalnim koncertom. Ljubitelji operne glasbe bodo lahko pozdravili mariborski Operetni ansambel, ki bo uprizoril Schubertovo »Pri treh mladenkah«. Osrednja in verjetno najkvalitetnejša prireditev bo koncert Slovenske filharmonije s sodelovanjem violinista Igorja Ozima, ki bo izvajal znameniti Tartinijev koncert.

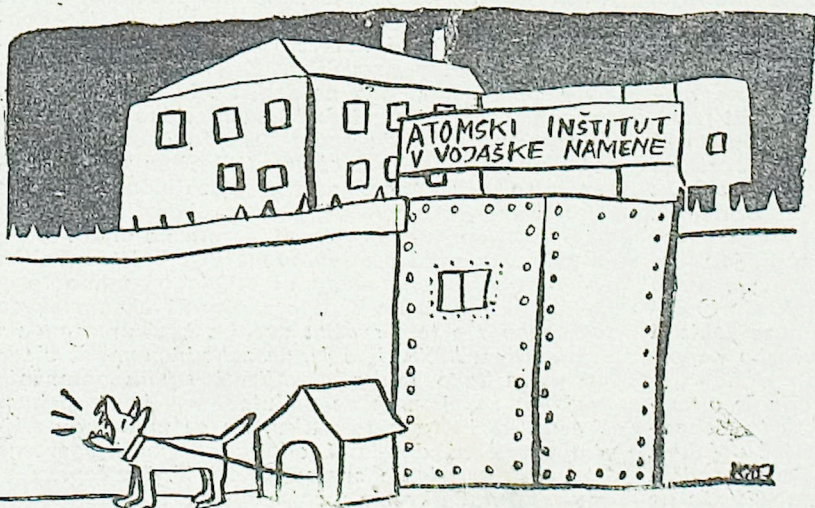
Številni ljubitelji zabavne glasbe se bodo razveselili zabavnega orkestra Radia Ljubljane, pri katerem bodo znani pevci peli nove in stare popevke. Odbor pri tem predvideva, da mu bo uspelo dobiti uglasbitev

domačega istrskega teksta. SNG iz Trsta bo uprizorilo v Piranu in Izoli Goldoni-Ruplove »Primorske zdrahe«. Iz Ljubljane bo še sodelovala folklorna skupina »France Marolt« in Drama s Sofoklejevimi »Kraljevimi Oidipom«. Med gledališči bo sodelovala tudi Opera SNG iz Maribora, in sicer z Mascagnijevo opero »Cavalleria rusticana« in Baranovičevim baletom »Lectovo srce«. S tem bi bil program izčrpan.

Zelo zanimiv načrt pa ima koncertna poslovalnica za prihodnje leto, ko bodo poskusili organizirati festival najboljših amaterskih skupin v najrazličnejših vejah kulturnoprosvetne dejavnosti. Ta primorski festival naj bi bil nekak protitutež Dubrovničkim letnim igram, kjer nastopajo najboljši poklicni ansambli. Tak festival bi prav gotovo razvijal zdrav princip tekmovalnosti med našimi amaterji, obenem pa bi bil veliko bolj zanimiv za tujece.

Za popularizacijo vseh teh prireditev in zamisli namerava odbor že letos organizirati tiskovno konferenco ter tako seznaniti po tisku in radiu s svojim delom in načrti najširši krog ljudi.

NA KRESNO NOČ

— Ti ljudje pač ne nosijo v škornjih praprotnega semena. Vso noč jim dopovedujem, kaj mislimo živali o ljudeh, pa še zmeraj delajo to bombo.

Naš gospodarski komentar

Nove banke

Govora je že bilo o pripravah raznih osnutkov novih predpisov v zvezi z reorganizacijo bančnega in kreditnega sistema. V zadnjem času o tem ni več mnogo slišati, kar kaže na to, da so bile vse predpriprave končane in da je treba samo še pričakovati izid predpisov in nato delo v zvezi z ustanavljanjem novih bank, reorganizacijo starih in kot vse kaže tudi z ukinitvijo nekaterih komaj ustanovljenih.

Z dodelitvijo sklada obratnih sredstev in posebnega kredita gospodarskim organizacijam se je stanje za sedanje in bodoče banke v bistvu spremenilo. Njihove naloge so se deloma skrcile, deloma pa so bile poglobljene. V bodoče je treba v tem pogledu pričakovati še temeljitejših sprememb, posebno, ko bo dosledno speljan sistem kratkoročnega kreditiranja po novih načelih. Ta pa so v tem, da bodo banke odobravale kratkoročne kredite res le za kratkoročne izredne, sezonske in podobne potrebe, saj bo moral sklad obratnih sredstev kriti vse potrebe za redno poslovanje. Osnovno pa bo, da bodo morale banke odobravati kratkoročne kredite po načelih proste presoje kreditne sposobnosti ali rentabilnosti posameznih poslov in seveda na lasten riziko.

Brez dvoma je v tem tudi hotenje po čim večji decentralizaciji bančnega poslovanja, hoteenje po ustanovitvi posebnih bank, ki bi se specializirale za odobranje kreditov tej ali oni gospodarski veji oziroma podjetjem. Na ta način bi bila omogočena večja strokovnost in lažje obvladovanje kreditnega trga, do čim naj bi Narodna banka FLRJ kot osrednja banka skrbelo, da ne bi bili tako po strokah kot v celoti prekoračeni okviri kreditnega plana, še bolj okviri, ki jih postavljajo naše zmogljivosti. Saj vemo, da je potreb mnogo in da ni težko prekoračiti glede na zahteve podjetij sklada sredstev, ki so na razpolago. S tem bi se seveda ustvarjale možnosti za porušenje ravnotežja ne le na kreditnem trgu, temveč v gospodarstvu sploh.

Predvidena je doslej glede na postavljena načela ustanovitev posebne banke za industrijo in kot vemo posebne Kmetijske banke. Obe naj bi združili pri sebi kratkoročno in dolgoročno kreditiranje za navedene gospodarske panoge in s tem zajeli v glavnem večino gospodarskih organizacij. Slišijo pa se glasovi o ustanovitvi posebne banke tudi za trgovino in posebne za obrt. Morda imajo še kake druge gospodarske organizacije željo po svoji banki, vendar pa trenutno ni bilo slišati o zahtevah v tem smislu.

Z ustanovitvijo zlasti Industrijske in Kmetijske banke bi bil kot vemo resno prizadet obseg poslovanja sedanje komaj vpejlane Investicijske banke, kakor tudi komunalnih bank. Zgubile bi namreč znaten del svojega poslovanja in podjetij tako, da bi morale v nekaterih primerih celo likvidirati ali pa se spremeniti posebno komunalne banke v manjše krajevne banke oziroma hranilnice. Narodna banka bi se kot banka bank in kot kreditor samo največjih gospodarskih organizacij umaknila in prevzela nase odgovornost osrednjega emisijskega denarnega zavoda. Posebno vlogo bi imela kot družbeni organ kontrole in bi zato

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠE TA TEDEN ODLOČITEV V LONDONU

Sprehod POSVETU

PRAZNIK EGIPTA

V torek so v Egiptu slovesno praznovali četrto obletnico razglasitve republike in umika britanskih zasedbenih čet. V štirih letih se je mlada republika politično in gospodarsko utrdila, njeni ugled v svetu pa se je zlasti utrnil ob vlogu anglo-francoskega napada na Suez. Egipt ima eno najvidnejših vlog v gibanju azijskih in afriških držav za osamosvojitve.

Ob obletnici zgodovinske dogodke so poslali predsedniku Naserju brzojavne čestitke številni tuji državniki, med njimi tudi predsednik Tito.

FANFANI SESTAVLJA NOVO ITALIJSKO VLADO

Ker senatorju Merzagori ni uspelo »pripraviti teren« za sestavo nove italijanske vlade, je predsednik republike Gronchi zaupal mandat tajniku kršćanske demokratske stranke Fanfaniju. Merzagori so zadržali odločeni udarec liberalci, ki so zahtevali, naj se nova vlada predstavi v vnaprej določenem programu. To pa seveda ni bilo mogoče zaradi vse preveč različnih stališč vodilnih strank.

Težave z sestavljanjem vlade pa bo imel tudi Fanfani, tako da ni moč pričakovati skorajšnje rešitve krize. Predvsem gre za to, če se bo Fanfaniju posrečilo vsaj nekoliko približati se levici in ustvariti neko sorazmerje sil. Če pa bodo njegove koncepcije podobne Zolijevim, pa je le malo

verjetno, da bi doživel kaj drugega, kot je doživel njegov predhodnik.

KRATEK, A PLODEN OBISK

V ponedeljek je kot gost OO SZDL obiskala Koper, Izolo in Piran delegacija goriške federacije Komunistične partije Italije. Petčlanska delegacija, ki so jo sestavljali kulturni delavci, je vodil sekretar goriške federacije KPI Poletto. Gostje so obiskali italijanske šole ter se zanimali za kulturno dejavnost italijanske manjšine v našem okraju.

Novice s Tržaškega

V nedeljo, 23. t. m. bo slovesna otvoritev mednarodnega tržaškega velesejma, katerega se bo udeležilo razen nekaterih tržaških in italijanskih podjetij tudi 21 držav. Uradne kolektivne razstave se bo udeležilo 9 držav: Jugoslavija, Avstrija, Zahodna Nemčija, Grčija, Sirija, Libanon, Jordanija, ZDA in Indija.

Velesejem bo razdeljen na več oddelkov med katerimi bodo najpomembnejši: splošna razstava mehanične industrije, mednarodna razstava lesa, razstava potrošnih dobrin, za opremo stanovanja itd., pregled obrtniške, avtoindustrije, živilske industrije, radijski in televizijski aparati itd.

V torek, 11. junija je bila v Dolini redna seja občinskega sveta. Med drugim so občinski svetovanci odo-

Prenehanje atomskih eksplozij so začeli obravnavati kot najnujnejšo nalogo

Vse kaže, da pritisk svetovnega javnega mnjenja, naj bi prenehali s poskusnimi atomskimi eksplozijami, ni bil zaman. Iz Londona je namreč prišla razlona novica, da je začel razorožitveni pododbor OZN obravnavati vprašanje prenehanja atomskih eksplozij kot najnujnejšo nalogo. Pobudo je dal sovjetski zastopnik Zorin, ki je predlagal prenehanje poskusov za dve do tri leta.

brili resolucijo za ustanovitev avtonomne dežele in proti termonuklearnim poskusom. Generalnemu vladnemu komisarju so odposlali pismo s prošnjo, da bi oblasti nudile pomoč kmetom, ki jim je huda mrza letošni uničil pridelek.

Vse kaže, da novi enobarvni občinski odbor v Trstu ne bo imel mirnega in dolgega življenja, ker se fašistični svetovanci, ki so omogočili ponovno izvolitev Bartolija za župana, kujejo zaradi dogodkov v Rimu v okviru vladne krize.

Cepiv so čaka občinsko pravno skupino in so še mnoga važna vprašanja na dnevnem redu, je župan Bartolij odšel na dolgo potovanje v Pariz, Haag in Amsterdam. Spričo takega odnosa župana do občinske problematike padajo pikre opazke.

Med neurjem, ki je razsajalo v sredo, 12. t. m. na Krasu, je strela ubila 37 let starega kmeta Alojza Skrlja iz Saleza. Strela je sicer najprej udarila v dimnik sosednje hiše, potem pa je švignila preko stekla, nato po žici do električnega stekala v hlevu, od tam pa ven, naravnost v nesrečnega Skrlja. Zapustil je vedno in dva nedorasla otroka.

Milan Jurković, 27-letni jugoslovanski šofer iz Like, prav gotovo ne bo pozabil svoje prve vožnje v Italijo in na Trst, kjer je spoznal »gostoljubnost« in »oliko« brezvestnega agenta prometne policije. Za spomin ima dva izbita zoba in 10 dni zapora.

Zgodba se zdi skoraj neverjetna, a je popolnoma resnična. Ko je Jurković 3. junija vozil velik tovornjak po obalni cesti, kjer je promet s takimi vozili nedovoljen, ga je ustavil agent prometne policije in zahteval dokumente. Nista se razumela. Jurković je odpeljal. Spet ga je ustavil drugi agent. Medtem je prihitel prvi agent, se razburil in meni nič tebi nič udaril Jurkoviča po obrazu. Nato so ga zaprli, zaslišali in ga izpustili šele po intervenciji jugoslovanskega generalnega konzulata, ki je zadevo uveril šele 12. junija.

verjetno ne želi izzvati med predvolilno kampanjo v parlament nerazpoloženja javnosti s forsiranjem načrta o oboroževanju. Take izjave dajejo predstavnikom oborožene vladne koalicije svojim zahodnim zaveznikom. Čeprav bi lahko ta pretežno politični činitelj igral pomembno vlogo, je verjetneje, da so vzroki zavlačevanja ponovne oborožitve v Zahodni Nemčiji predvsem v ekonomskih osnovah.

Zahodna Nemčija kakor tudi druge dežele Zahodne Evrope ne morejo istočasno prenašati breme tako klasične kakor atomske oborožitve. To dvostransko breme bi namreč bilo tudi za zahodnonemške finance preveliko. Z drugimi besedami: zahodnonemška vlada ne želi, da bi se ekonomsko preveč obremenila z izdatki za klasično oborožitev, če ima možnost, da svojo armado oboroži vsaj s taktičnim atomskim orožjem. Odločitev Velike Britanije o drastičnem zmanjšanju lastne klasične oborožitve in korist atomske oborožitve je bila za Bonn samo razlog več, da se mu ne mudi.

Ko ima pred očmi najnovejšo odločitev Velike Britanije, bonnska vlada ni mogla iti mimo tega, da ne bi razmislila tudi o možnosti ekonomskega tekmovanja s tem svojim večnim konkurentom na svetovnih tržiščih. Res je, da zahodnonemška vlada ne more tako lahko angažirati svojih finančnih sredstev za ekonomske podvige, kot je na primer oborožitev in to v trenutku, ko se med industrijsko razvitimi deželami odvija vse bolj ogorčena borba za osvajanje svetovnih tržišč. Pa čeprav bi bonnska vlada hotela svojo pravico za ponovno oborožitev čimprej praktično izkoristiti, je vendar prisiljena, da gre k temu cilju kakor se reče »s polzevim korakom« v glavnem zaradi ekonomskih razlogov.

Svetovno javno mnenje je sovjetsko pobudo pozitivno ocenilo in tudi na Zahodu (v nasprotju z dosedanjimi prakso!) niso do nje nenaklonjeni. Sicer pa si ob številnih pozivih znanstvenikov vsega sveta nihče ne upa odkrito oporekati sovjetski sugestiji, kakor si ne bi upal kateri koli drugi. Sovjetski predlog je precej podoben britanskemu z dne 6. maja letos in je zato naletel na najbolj ugoden odmev v Veliki Britaniji. Toda tudi tam so se pojavile konservativne struje, ki jim prizadevanja za prenehanje atomskega eksperimentiranja niso všeč. Te struje trdijo, da je Velika Britanija glede atomskega oboroževanja zaostala za ZDA in Sovjetsko zvezo in da je zato v neenakopravnem položaju. Take trditve so precej nerazumljive, saj je jasno, da bodo razlike v stopnji atomske oborožitve vedno obstajale, hkrati pa je treba upoštevati, da bi že delna uporaba nakopičenih rezerv atomskega orožja lahko pomenila konec človeštva. Ob vsem se seveda postavlja vprašanje, zakaj bi postal svet še nekaj let trepetati pred posledicami nuklearnih eksplozij, da bi se lahko Velika Britanija približala svojemu zahodnemu in vzhodnemu partnerju.

K sreči je britansko uradno stališče drugačno, kot pa so težnje nekaterih prenapetih krogov

v tej deželi. Britanski zunanji minister je namreč sovjetski predlog pozitivno ocenil. Zdej je treba počakati še na stališče ZDA. Toda stališče nam bo znano konec tedna, ko bo razložil ameriški delegat Stassen predloge svoje vlade. Nekateri menijo, da bodo ZDA privolile v sovjetsko koncepcijo, le da bi prenehanje poskusov omeji na dobo desetih mesecev. Vsekakor sta si stališči ZDA in Sovjetske zveze že tako blizu, da lahko z optimizmom pričakujemo konkretne rezultate na prihodnjem sestanku razorožitvenega pododboru.

ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIZA V KOPRSKEM OKRAJU POSTAJA NAJBOLJŠA V SLOVENIJI

V mali gledališki dvorani v Kopru je bil v sredo občni zbor okrajnega odbora Rdečega križa. Iz obširnega poročila predsednika in ostalih odbornikov posnemamo, da ima organizacija Rdečega križa v koprskem okraju 24.133 članov, kar znaša skoraj četrtino vsega prebivalstva. V zadnjih dveh letih je bilo vse delo v glavnem posvečeno utrjevanju organizacij RK na terenu, prirejanju zdravstveno-prosvetnih tečajev in boju proti meri in alkoholizmu. V precejšnji meri pa se je okrajni odbor RK, kakor tudi mnoge terenske organizacije RK, založil za male asanacije na vaseh in pri tem dosegel marsikje prav lepe uspehe. Delegat glavnega odbora RK, ki je prisostvoval občnemu zboru, je med drugim izrekal organizaciji RK v koprskem okraju najljubše priznanje, ko je ugotovil, da se RK v okraju uvršča med najboljše organizacije RK v Sloveniji.

POSVETOVANJE ZDRAVSTVENIH DELAVCEV V ANKARANU

Za boljše počutje bolnikov

(Nadaljevanje s 1. strani)

lizi o stanju v bolnišnicah in zdravstvenih zavodih je navedla vrsto tistih drobnih vprašanj, ki so navidezno manj pomembna, ki pa so vendarle odločilna pri ocenjevanju odnosov do bolnikov. Ugotovila je, da so kuhinje v bolnišnicah v glavnem še precej zastarele. Ta pomanjkljivost se ponavlja celo v naših novo zgrajenih zdravstvenih ustanovah, ker so posvetili vso skrb drugim prostorom in vanje vložili pretežno mero investicijskih sredstev, medtem ko so kuhinje, pralnice in drugi prostori še vedno po starem kopitu. Prav tu pa se odpirajo nadvse hvalne naloge našim sanitarnim arhitektom! Vse tiste stvari, ki v veliki meri vplivajo na dober odnos do bolnikov in okrevancev, bo treba torej v marsičem še dopolniti in dogrnati, tako torej zlasti kuhinje, pralnice, serviranje, perilo, osebno opremo, posodje, pribor itd. Pri investiranju se še mnogokje pokaže, da skoparimo prav pri tistih drobnejših stvareh, medtem ko vlagamo večino sredstev v samo gradnjo glavnih prostorov.

Ob zaključku so zdravstveni delavci

sklenili, da bodo svoje prihodnje rešitve in drugoboljšani načelih. Decentralizacija v zvezi z ustanavljanjem novih bank bo seveda naletela na težave vseh vrst. Na to je treba računati. Računati pa, ki bodo potrebni, da so bili ukrepi, ki jih tudi povzeta v tej skerpi, dobro premišljeni in da je njihova izvršitev v vseh pogledih utemeljena. Najvažnejše pa je, da bom o stem napravili korak naprej v smeri zboljšanja.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Urednik Stane Skrbar. — Glavni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Bonnska vlada in oborožitev

V zadnjem času je vse bolj vidno, da bonnska vlada ne vzpostavlja svojih oboroženih sil s tolikšno vztrajnostjo, kakor tedaj, ko je šlo za uveljavljanje mednarodnih pravic, da ima lahko svojo armado. Kaže, da vzbuja počasnost zahodnonemške vlade na tem področju zaskrbljenost pri njenih zahodnoevropskih in atlantskih zaveznikih. To zaskrbljenost je te dni najbolj izrazil eden od pomočnikov ameriškega zunanjega ministra, ki je pred Kongresnim odborom dejal, da »ZDA smatrajo, da se izgradnja zahodnonemških oboroženih sil ne izvaja tako hitro, kakor so predvidevali.«

Morda bi se pomanjkanje zahodnonemške prizadevnosti na področju ponovne oborožitve ne opazilo tako ostro na Zahodu, ko ne bi umaknili francoskih divizij iz Zahodne Nemčije v Alžir in ko bi Velika Britanija ne zmanjšala na tako drastičen način svojih oboroženih sil na kontinentu v skladu s sprejetjem tako imenovane atomske strategije. Praznina, ki je tako nastala v razporedu atlantskih klasičnih kopenskih sil v Zahodni Nemčiji, je začela preveč vzpenjati tamkajšnje struje. Prvo vprašanje, ki se je pojavilo v zvezi s takšnim položajem, je bilo: Mar bonnska vlada ne more pohiteti in s svojimi oboroženimi silami pravočasno napolniti praznino, ki je tako nastala?

Pričakovanje, da bi Zahodna Nemčija že v najkrajšem času nudila Atlantskemu paktu in Zahodnoevropski uniji svoj kontingent 500 tisoč vojakov, se niso izpolnili. In ne samo to. Omenjeni ameriški Kongresni odbor pa je mnenja, da za sedaj »še ne more predvideti«, kdaj bo zahodnonemška vlada sposobna izpolniti svojo obvezo.

Je več tolačen zahodnonemškega oklevanja v zvezi s ponovno oborožitvijo. Adenauerjeva vlada

OBCNI ZBOR OLZ V POSTOJNI

Minulo nedeljo je bil v Postojni redni letni občni zbor Okrajne lovske zveze Koper. Od skupaj 34 lovskih družin koprskemu okraju je bilo po delegatih zastopanih 29. V izčrpnem poročilu o delu upravnega odbora v minulem lovskem poslovnem letu je predsednik Franc Coper orisal stanje lovstva na koprskem. V živahni razpravi so se delegati pogovarili o nekaterih najbolj perečih problemih, zlasti o boleznih zajcev, o lovski disciplini, svoji zadruzi itd. Zboru so razen predstavnikov Republiške lovske zveze — prisostvovali tudi dr. Jožeta Benigarja in podpredsednika Iveta Krevsca — prisostvovali tudi delegati sosednjih okrajnih lovskih zvez.

Na sliki delegati pred Postojnsko jamo po končanem zboru.

IN SE DRUŽBENI PLAN SEŽANSKE OBČINE ZA LETO 1957

Velik napredek industrije kraškega kamna

Čeprav se bo fizični obseg proizvodnje v industriji sežanske občine povečal v primerjavi z lanskoletnim, bo vzpon vendarle manjši kot je bil lani. Medtem ko se je družbeni proizvod lani v primerjavi z letom 1955 povečal za 34 milijonov dinarjev, se bo letos v primerjavi z lanskim letom le za 19 milijonov dinarjev in bo znašal 361.780.000 dinarjev. Zaradi posledic letošnje slane in pozebe pa se bo družbeni proizvod v kmetijstvu znižal za 100 milijonov dinarjev ali za približno 10.000 dinarjev na prebivalca. Ugotovljeno je namreč, da lahko letos pričakujemo v vinogradniški proizvodnji za več kot 70 %, v sadjarski 60 %, v poljedelstvu pa nekoliko manjši donos, kot je bil lansko leto. Znatno nižji družbeni proizvod bo v sežanski občini ostvarila zunanjetrgovinska dejavnost, ker se bo edino sežansko podjetje za zunanjo trgovino ukvarjalo le s posli, ki izvirajo iz določb Tržaškega sporazuma. Znatno pa se bo povečal promet v gostinstvu in trgovini, kar je posledica večje kupne moči prebivalstva glede na povečanje višine plač, dalje povečanje števila zaposlene delovne sile v industriji in gradbeništvu in razen povečane izbire potrošnega blaga bo na povečanje prometa vplivala tudi utrditve maloobmojnega in turističnega prometa.

Sežanski občinski družbeni plan predvideva, da bo družbeni proizvod znašal letos 1.015.470.000 dinarjev.

Značilno je, da bo sežanski obrat podjetja Telekomunikacije Ljubljana, ki bo povečal vrednost proizvodnje za 21 odstotkov, družbeni proizvod za 2 %, dobiček za 80 %, pri tem pa zmanjšal plačni sklad za 8 %, dosegel večjo vrednost proizvodnje in večji dobiček tudi z uvedbo montaže novih radijskih aparatov tipa Vesna in Bled ter z uvedbo navijalnice za radijske transformatorje. Sežanska mlekarina pa bo morala delno preusmeriti proizvodnjo, kar bo vplivalo na povečanje plačnega sklada zaradi povečanja delovne sile, dobiček pa se bo znižal za 20 odstotkov. Tovarna pletenin v Sežani bo znižala družbeni proizvod za 5 %, dobiček za 15 %, vendar se bo fizični obseg proizvodnje povečal za 6,2 % v primerjavi z letom 1956. Na znižanje družbenega proizvoda bo vplivala podražitev surovin domačega izvora, nujnost, da bo moralo podjetje nabavljati devize na prostih deviznih obračunskih mestih in težnja, da zaradi tega ne zviša cen svojim izdelkom. Marmorindus Sežana bo povečal vrednost proizvodnje celo za 40 %, družbeni proizvod za 73 %, dobiček za 187 %, medtem ko bo plačni sklad povečal samo za 7,6 %. To podjetje je planiralo za 118 % večjo proizvodnjo kamnitih blokov za izvoz, kot je bila proizvodnja leta 1955 in za 80 % večjo proizvodnjo marmornatih plošč.

Na poljedelsko proizvodnjo bodo letos ugodno vplivale večje razpoložljive količine umetnih gnojil. Povečano število živine, posebno krav, v letu 1956 in pa dobra kondicija živine zagotavlja, da bo živinorejska proizvodnja letos večja od lanskoletne. Da pa bo letošnji družbeni plan v kmetijstvu v celoti izpolnjen, pa bo potrebno uporabiti vse agrotehnične mere za zmanjševanje posledic slane in pozebe,

Kredite kmetijskim in drugim gospodarskim organizacijam, ki redijo živino, so že odobrile jugoslovanske banke in hranilnice. Ti krediti so namenjeni za kritje negativnih razlik, ugotovljenih ob razdelitvi skupnega dohodka po zaključnem računu.

400 milijonov din za zatiranje virusnih obolenj bo dal Zvezni zavod za socialno zavarovanje iz presežka svojih sredstev. S temi sredstvi bodo izpopolnili ustanove za zatiranje virusnih obolenj, ki že delujejo v vseh republiških središčih.

povečati bo treba gojenje krmnih rastlin in povrtnin, zaostri borb proti škodljivcem in boleznim, povečati vinogradniške in sadjarske površine, izboljšati nego živine itd.

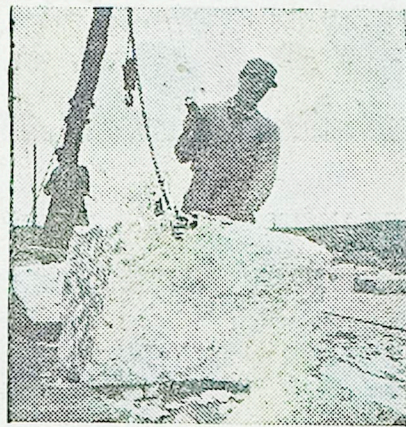
Letos nameravajo posekati 3.360 kubičnih metrov lesa. Za nego in vzgojo gozdov nameravajo letos porabiti več kot 4 milijone dinarjev, to je približno pol milijona dinarjev več, kot so porabili v iste namene lani.

Gradbena dejavnost pa bo po smernicah občinskega družbenega plana letos znatno večja kot je bila lani, saj bo predstavljala vrednost 95 milijonov din proti lanskoletni vrednosti, ki je bila 19 milijonov dinarjev.

Celotna realizacija trgovinske dejavnosti na področju sežanske občine bo letos predvidoma nekaj manjša kot 3 milijarde dinarjev, gostinstva (brez zadruškega sektorja) pa bo dosegla skoraj 117 milijonov dinarjev. Vrednost obrtniških uslug (brez zadruškega sektorja) bo v tem letu predvidoma 63 milijonov dinarjev.

Sredstva za gospodarske, kakor tudi za negospodarske investicije bodo letos večja od lanskoletnih. To pa zaradi tega, ker niso bili lani izkoriščeni vsi razpoložljivi skladi in lastna sredstva podjetij. Sredstva, ki se bodo stekala v občinski investicijski sklad in neizkoriščena sred-

stva tega sklada iz preteklega leta bodo na razpolago v obliki investicijskih posojil za najnujnejše rekonstrukcije za izpopolnitev opreme in za razširitev kapacitet tistih panog gospodarstva, ki prispevajo v občinski investicijski sklad. Pri dodeljevanju teh sredstev bodo imele prednost one gospodarske organizacije, ki bodo dokazale večjo rentabilnost investicij.

Kamnosek pri delu

OB TREH NESREČAH NA MORJU

Potopila se je ladja z mastjo za Intereuropo

Jugoslovanska trgovska mornarica je po vsem svetu znana zaradi svojega solidnega poslovanja. Prav tako so naši pomorščaki na dobrem glasu, da skrbijo za svoje ladje in da so odlični mornarji ter je našim ladjam zaupano blago varno izročeno kupcu. Zato nas vesti o pomorskih nesrečah naših ladij vedno navdajo s skrbjo, posebno če se te nesreče zvrstijo druga za drugo.

V dobrem mesecu dni smo zvedeli za dva dogodka, katera sta prizadela komaj lansko leto ustanovljeno »Lošinjsko plovilbo« iz Malega Lošinja, ki opravlja tovorno svobodno plovbo v velikih in mali obalni plozbi.

V začetku meseca maja je začela v koprskem pristanišču gorati ladja tega podjetja »Vanga«, ki je pripeljala bombaža iz Reke v Koper. Zaradi požrtvovalnega dela gasilcev in ostalih reševal-

cev je bil požar hitro pogašen in je škoda na bombažu in ladji razmeroma neznatna. Po izjavi kapitana ladje je moral nastati požar že na Reki in je bombaž tlel pod palubo v skladišču dokler niso v Koprú raztovorili toliko bal bombaža, da je prišel zrak do ognja, nakar je požar šele izbruhnil z vso močjo.

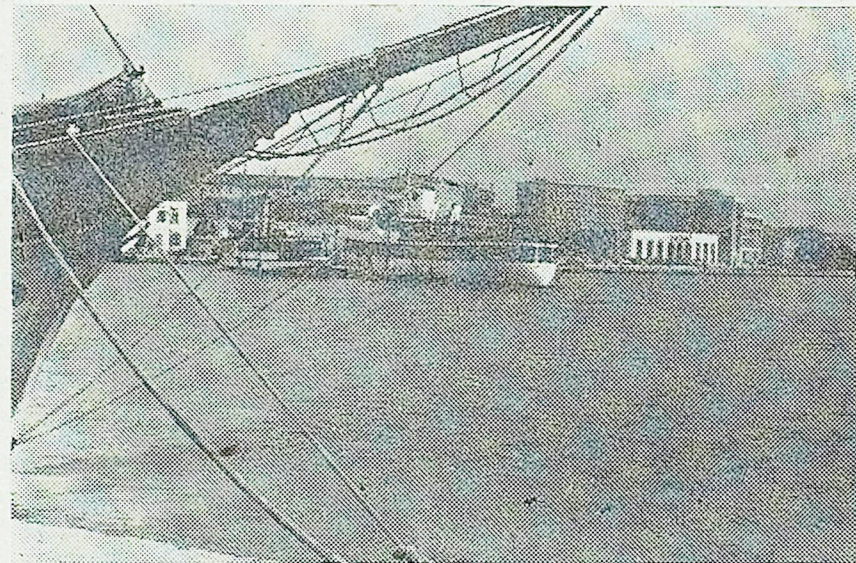
Druga nesreča, ki se je dogodila ladji istega podjetja, je mnogo hušja, saj se je 12. junija ladja »Brioni«, ki je vozila 140 ton masti iz Reke v Piran, prevrnila in potopila. Nesreča se je dogodila komaj dve milj od Reke in posadka se je uspela rešiti z rešilnim čolnom.

Ni se še posušilo tiskarsko črnilo naših časopisov, ko je že prišla vest, da je nastal požar v skladišču popolnoma nove ladje »Radnik«, ki ima 10.000 ton nosilnosti in vozi na progi za Severno Ameriko. Ladja je bila letos dograjena in izročena »Jugoslovanski linijski plovilbi« na Reki.

Če primerjamo vse tri nesreče, opazimo, da so pravzaprav vse nastale na Reki. »Vanga« je tlela že ko je plula iz reškega pristanišča, »Brioni« je bil verjetno slabo natovorjen in je zaradi premika tovora izgubil ravnotežje ter se prevrnil, »Radnik« je gorel, ko je bil privezan ob obalo reške luke.

Preiskava bo ugotovila vzroke nesreč, poudariti pa moramo, da taki dogodki zelo škodijo ugledu in dobremu glasu naše trgovske mornarice. V bodočnosti bo treba več pazljivosti in verjetno tudi strokovne usposobljenosti, da se ne ponovijo taki primeri, zaradi katerih naše gospodarstvo trpi moralno in materialno škodo.

M. G.

Koprška razglednica

PROBLEMI, O KATERIH GOVORIMO

Za pristanišče v Kopru

Ze sama lega Kopra nudi najboljše pogoje za zgradnjo luke. Koprski zaliv se zajeda dovolj globoko v celino ter je dobro zaščiten pred burjo. Obala ni tako strma kot pri Reki in naših drugih severnojadranskih lukah. Za Koprú se razprostira več kot 1 km široka in najmanj 2 km dolga ravnina, druga ravnina pa leži na Rižanskem polju za Skočjansko drago. Vse to so važne geografske prednosti Kopra pred drugimi mesti severnojadranskega luškega sistema. Poleg že naštetih prednosti bi tudi povezava Kopra kot severnojadranskega pristanišča preko železniške proge Koper—Hrpele tvorila važno prometno zvezo z železniško progo Repentabor—Jesenice, Sežana—Ljubljana in Kozina—Pula. Tako speljan prometni sistem bi omogočal ne samo povezavo Kopra z njegovim nacionalnim zaledjem, ki ima prvenstveno ekonomsko politično nalogo, temveč bi povezoval pristanišče tudi z državami srednje Evrope, kar nam zlasti zagotavlja, da bodo stroški za izgradnjo te luke rentabilni. Ze sama primerjava dolžine železniških relacij koprške in reške luke nam pokaže, da ima prav Koper najboljše pogoje, da postane dopolnilno reške luke. In ne samo to, celo znatni del tistega tranzita na relaciji Jesenice—Repentabor, ki ni usmerjen v reško luko, bi lahko z dobro urejeno tarifno transportno politiko pritegnili v Koper, za kar obstoje objektni razlogi in dobre perspektive. Na ta tranzit reška luka ni mogla računati tako zaradi prenatrpanosti kakor tudi zaradi nekoliko daljšega transporta. (Jesenice—Ljubljana—Reka 200 km, Jesenice—Nova Gorica—Koper 187 km). Poleg tega bi lahko Koper prevzel tudi del tranzita na relaciji Sentilj—Maribor—Reka (315 km) in na relaciji Jesenice—Ljubljana—Reka, kjer je pot sicer za 15 km daljša (pri obeh relacijah) vendar se to pri pravilni ureditvi tarifne politike ne bi odražalo na transportnih stroških, ker bi izvozniki pridobili na času, ki ga sedaj izgubijo zaradi čakanja in daljše manipulacije v reški luki.

Slovenija je v letu 1954 izvozila v razne države ob Sredozemskem in Rdečem morju (Grčija, Turčija, Ciper, Sirija, Libanon, Egipt, Alžir, Maroko, Tunis itd.) okrog 50.000 ton blaga letno, v istem časovnem razdobju pa je iz istih držav uvozila nad 40.000 ton. Tu ni vštet promet Slovenije z državami Daljnega Vzhoda, Avstralije, Severne in Južne Amerike. Ze glede na to dejstvo je ekonomsko absolutno upravičeno računati, da bi 50% prometa Slovenije brez težav usmerili preko Kopra.

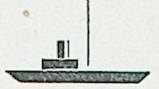
Ce vzamemo kot ekonomsko osnovo izgradnjo koprškega pristanišča samo 50% izkoriščanje te strani gospodarstva Slovenije in del tranzita Jesenice—Repentabor—Trst, dobimo naslednje rezultate: Gospodarstvo Slovenije bo po blanu za leto 1957 koristilo pomorski prevoz za nad 100.000 ton blaga (leta 1956 okrog 90.000 ton), če vzamemo da bi prevzela koprška luka samo 50% tega tovora (iz najbližjega zaledja in krajev, ki gravitirajo proti Kopru), kar je vsekakor realno. bi gospodarstvo naše republike takoj preusmerilo preko koprške luke okoli 50.000 ton letno. Tranzit Jesenice—Repentabor je znašal 1955. leta 258.830 ton, a letá 1956 296.270 ton.

Struktura blaga je zelo ugodna in interesantna za koprško luko. Za primer, da bi lahko samo 50% tega tranzita pritegnili v Koper, t. j. okrog 150.000 ton letno, pomeni, da obstoje realne možnosti, da samo iz teh dveh virov zagotovimo na leto okoli 200.000 ton prometa novi koprski luki. Dejansko bi to pomenilo razbremenitev reške luke za 50.000 ton letno tovora samo iz Slovenije, medtem ko bi bilo ostalih 150.000 ton zagotovljenih na račun luke Trst. Naglasiti moramo, da tu ni vštet tranzit Trst—Repentabor—Jesenice, vendar bi bilo računati tudi na del tega tranzita, seveda pod pogojem, da bi uredili transportne tarife in preskrbeli dobre prometne zveze. Tranzit Trst—Repentabor—Jesenice je znašal 1955. leta 1.195.092 ton, a 1956. leta 982.584 ton.

(Nadaljevanje in konec prihodnjé)

VSE OKROG

morja

PLOVBA NAŠIH LADIJ

- P/L »Bihač« je 18. junija odplul iz Galvestona proti Reki
- P/1 »DUBROVNIK« je izkrcal v Splitu tovor in 19. junija odplul proti Zdanovu
- M/1 »GORENJSKA« je 15. junija plula mimo Colomba proti Rangoonu, kamor je prispela 19. junija
- P/1 »GORICA« je od 16. do 19. junija nakladala v pristanišču Elevisis tovor za kontinent
- P/1 »KORNAT« je 20. junija prispela iz Narvika v Middelbrough
- P/1 »LJUBLJANA« naklada od 12. junija v Pločah tovor za Enden, kamor bo odplula jutri
- M/1 »MARTIN KRPAN« je 16. junija odplul iz Akabe za Reko, kamor bo prispel predvidoma 25. junija
- P/1 »NERETVA« je 17. junija odplula iz Casablance za Bellingham, kamor prispe predvidoma 25. junija
- P/1 »POHORJE« je 14. junija priplula v Piran, kjer je v remontni ladjedelnici Splošne plovbe zaradi manjših popravil
- P/1 »ROG« je 16. junija priplul v Iloilo na Filipinih, kjer naklada tovor za kontinent
- P/1 »ZELENGORA« je 16. junija odplula iz pristanišča Ploče na Kitajsko

Komu škoda in komu korist?

Ljudski odbori in turistične organizacije srednjega in južnega Jadrana živahno razpravljajo o položaju, v katerem se je znašel naš turizem po sklepu reškega podjetja »Jadranska linijska plovilba«, da bo letos odvzela iz rednega prometa nekatere ladje ter jih vključilo v sistem krožnih potovanj za tuje turiste. Ljudski odbori in turistične organizacije poudarjajo v svojih dopisih zveznemu sekretariatu za blagovni promet, da bi s tem ukrepom »Jadranske linijske plovilbe« postal turistični promet do tolikšne mere neudoben, da bi odbil obiske domačih in tujih gostov na srednjem in južnem Jadrnu. Ker so že v predsezoni odtegnili rednemu prometu najboljše ladje »Jugoslavija«, »Proletarka«, »Partizanka« in »Dalmacija«, ki so bile vključene na krožna potovanja z omejenim številom turistov, so se letošnji prvi obiskovalci Jadrana prevržali v zelo neugodnih okoliščinah. Naša najmodernejša in največja potniška ladja »Jadrán«, ki sprejme 1.200 potnikov, je 1. junija izplula iz Benetk z okrog 200 tujimi turisti na petmesečno krožno potovanje po vodah Sredozemskega in Severnega morja, medtem ko bo »Partizanka«, ki sprejme 900 potnikov, opravljala do konca sezone krožna potovanja po Jadranu s skupinami po 150 tujih potnikov.

Z odvzemom teh ladij iz rednega prometa je kapaciteta plovne parka, ki vzdržuje to sezonski promet na progi Reka—Ulcinj, postala tako preobremenjena, da odbija turiste od vožnje po Jadranu.

V svojih dopisih prizadeti ljudski odbori in turistične organizacije srednjega in južnega Jadrana poudarjajo, da koristi vključevanje naših najboljših ladij v sistem krožnih potovanj samo »Jadranski linijski plovilbi«, medtem ko bodo mnoga področja Jadrana, kakor tudi naš turizem v celoti, v dobršni meri oškodovani. Razen tega bo po njihovem mišljenju poslabšanje turističnega prometa letos vplivalo tudi na manjši dotok tujih turistov v prihodnjih letih.

kako upravljamo

OBISK V DEKANSKI TOVARNI KLJUČAVNIC LAMA

Iz pestre preteklosti v obetajočo prihodnost

Kakor človek, tako ima tudi vsaka tovarna svojo lastno podobo in svoj značaj. Obiskal sem tovarno ključavnic Lama v Dekanih. Kljub temu, da je le nekaj sto korakov od glavne ceste, se zdi, kot da bi bila v globoki samoti. Okolje, v kakršnem je prijetno delati.

Bil je ravno čas malice. V travi pred dolgo tovarniško zgradbo so v gručah sedele delavke in delavci. Več ali manj sami mladi obrazi. Smeh in razgovor. Bal sem se, da sem prišel ob nepravem času. Toda ne. V pisarni sem našel na tovariša Duko Anteja. Predstavila sva se drug drugemu in že sem jel, kakor običajno, tipati s pripravljenimi vprašanji. Na um mi je prišla misel nekega velikega moža: kdor hoče ceniti sedanost, mora spoznati preteklost. Zatorej sem se najprej pozanimal za zgodovino. Upošteval pa sem, da jo bralci delno že precej poznajo.

»Zgodovina našega podjetja?« — se je nasmehnil tov. Duka, — je zanimiva in pestra. Delati smo

začeli 1. decembra leta 1953 v Zadrudnem domu v Dekanih. Imeli smo štiri delavke in dva strokovnjaka. Začetek je bil vsekakor zelo optimističen in vzpodbuden. Tovarna je hitro rasla. Ob koncu naslednjega leta se je število zaposlenih dvignilo že na 115. Hkrati s proizvodnjo smo montirali tudi nove stroje, ne da bi imeli v produkciji kakšne omembe vredne zastojke.

Hotel sem nekaj reči, toda tov. Duka je nekako uganil, kaj me žuli in je nadaljeval:

»Stroje smo nabavili v Italiji. Niso bili novi. Vas zanima tudi njihova zgodovina? Tudi ta je po svoje zelo zanimiva. Že v rajni Avstriji je bila v Pulju tovarna ključavnic. Leta 1947, ko so se zavezniki umikali iz Pulja, so demontirali del tovarniške opreme in jo prepeljali v Trst. Kupili smo jo po zelo ugodni ceni — 25 milijonov lir, vendar pa je bila brez kakršnekoli tehnične dokumentacije, brez kakršnihkoli podatkov osnovnih normativov delovnega učinka.«

»Stroji so bili vsekakor precej stari, morda tudi zastareli. Gotovo so imeli 'naramnice.'«

»Da, bili so na transmisijo, pa smo jih prenavarili. Zdaj ima vsak svoj elektromotor.«

Pokazal mi je albume. Slike iz starega podjetja v Pulju, iz vizorijev v Dekanih in slike iz svetlih prostorov v novi zgradbi.

»Domala ves kolektiv sestavljajo domačini, izjemoma so le strokovnjaki,« je nadaljeval tov. Duka. »Največ jih je prišlo — govorim o nekvalificirani delovni sili — k strojem naravnost s polja. Kdor meni, da je tradicija izgovor in prazna beseda, se pošteno moti. Nič kolikokrat moramo tolačiti stvari, ki se zdijo razumljive same po sebi. Bile so težave, kateri začetek pa je brez njih? Nekvalificirane delavce je bilo treba učiti, strokovnjake pa iskati. Med kvalificiranim kadrom je bila velika fluktuacija; tega nismo zavirali, nasprotno, večkrat smo jo tudi pospeševali, ker menimo, da se strokovni kader na ta način najboljše izčisti.«

»Kaj pa delavsko samoupravljanje v tovarni?«

»Delavski svet šteje 30 članov, med njimi je 16 mladincev. Čutiti je nekakšno pasivnost.«

»Kako so se vživeli mladinci?«

»Zanimivo je, da so ravno mladinci tisti, ki niso pasivni.«

»V kolikih izmenah delate?«

»V eni, kjer se čuti zastoj ali ozko grlo, pa v dveh.«

Nato sva si ogledala še tovarniške prostore. Svetli in zračni so. Neizogiben ropot. Red in smotrnost. Hodila sva od stroja do stroja in si ogledala tudi kopalnice. Zvedel sem, da ima tovarna več kabin kakor javna kopalnica v Kopru.

Vedno sem mislil, da delajo v Lami samo ključavnice in ustrezne ključe, pa sem se motil. Izdelujejo tudi podkovicice za čevlje, iz odpadnega materiala pa še

Bilo bi prav . . .

... če bi podjetja in tovarne uvedli pregledne grafikone-prikaze izpolnjevanja proizvodnega plana, v katere bi vnašali potrebne elemente po dekadah, ker bi bil to najboljši način obveščanja kolektiva o stanju v podjetju ali tovarni;

... če bi odprli obmejni blok proti Miljam pri Lazaretu tudi za motorna vozila, v okviru maloobsejnega prometa, ker bi tako občutno razbremenili promet na bloku pri Skofljah;

... če bi podjetja posnemala pobudo delavskega sveta v tovarni Arrigoni v Izoli, da so se sestali predstavniki delavskih svetov in upravnih odborov ribiških podjetij in podjetij za predelavo rib koprškega okraja ter se na tem sestanku sporazumeli o odkupnih cenah za ribe. Uprave omenjenih podjetij so namreč to vprašanje že dolgo brezuspešno reševale;

... če bi odslej avtobusi res vozili po voznem redu, kot je to zahteval delavski svet avtopodjetja Slavnik v Kopru, ki je organiziral sestanek predstavnikov delavskih svetov Slavnika, avtopodjetja Primorje in potovalnega urada Adria, na katerem so po temeljiti analizi dosedanjih pomanjkljivosti sprejeli ukrepe, kot n. pr. uvajanje kazni za samovoljno kršenje voznega reda itd., da bi se promet izboljšal;

... če bi proizvajalci brezalkoholnih pijač skušali znižati cene svojim proizvodom ter da bi občinski ljudski odbori našli način za stimuliranje gostiše za prodajo brezalkoholnih pijač po nižjih cenah. To bi bil učinkovit način borbe proti alkoholizmu;

... če bi lastnik stanovanjske hiše v bližini Titovega trga v Hiriški Bistrici popravil razpadajoča okna in razbite šipe na hiši, saj mu kot obrtniku za ta popravila ne bi bilo potrebno iskati posojila.

zamaške za kokto, za steklenice za pivo itd. Malokakšna stvar gre v nič. Pogovor je vedno bolj zahajal na rentabilnostno in komercialno plat. Lansko leto so izvozili večjo količino ključavnic v Burmo, ne da bi dobili kakršnokoli reklamacijo. Letos so pa izvozili manjšo količino v Peru, medtem ko so sklenili s Sudanom pogodbo za okrog 140.000 komadov.

»Naj vam povem zdaj nekaj, kar se vam bo zdelo nemara zelo čudno,« je dejal moj spremljevalec. »Za naše ključavnice stu se začeli zanimati tudi Švica in Italija. To so ključavnice za kolesa.«

Vedno pripravljajo kaj novega. Vsak mesec pošljejo na trg dva ali tri nove artikle. Prav te dni bo šla iz tovarne prva kolekcija ključavnic za aktivke in kovčke. Menda je Lama prvo podjetje v državi, ki je izdelalo ključavnice te vrste. Doslej smo jih morali uvažati.

Vprašal sem tudi, če imajo v domačih podjetjih morda nelojalno konkurenco.

»Tega ravno ne, čeprav konjunkturna ni več takšna kot je bila. Pač pa bi rad omenil primer neplanskega uvoza. Povedal sem že, da smo prodali ključavnice v Burmo. Bile so franko Rangun cenejšje od ključavnic, ki smo jih kupili od Madžarov franko Subotica, kljub temu, da so bile madžarske enakega tipa in precej slabše od naših.«

»Kako to?«

»Neplanski uvoz.«

»Ali imate kakšne posebne narče?«

»Radi bi dobili kredit za nakup strojev, s katerimi bi začeli izdelovati cilindrične ključavnice. Tudi teh v Jugoslaviji doslej še ne izdelujemo.«

Tako sem se poslovil od tovarne, ki ima kljub svoji mladosti že pestro preteklost in obetajočo bodočnost.

Samo Savnik

Proteus naj bo zakonito zaščiten

DRUGI ODGOVOR NA NAŠE JAVNO VPRAŠANJE

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

LJUBLJANA

St. 1-1039/57.

Ljubljana, 11. junija 1957.

UREDNIŠTVU SLOVENSKEGA JADRANA

KOPER

Uredništvo Slovenskega Jadrana je objavilo v svoji številki 23 z dne 7. junija 1957 javno vprašanje, naslovljeno na Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in na Upravni odbor zavoda Postojnske jame.

V zvezi s tem Vas prosimo, da v prihodnji številki Slovenskega Jadrana objavite v enaki obliki odgovor na javno vprašanje:

Inštitut za raziskovanje krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti ni nikomur poklonil človeških ribic, niti ni dal dovoljenja za njihov izvoz, ker za to ni pristojen.

Zig

Predsedstvo SAZU

Glavni tajnik:

Milko Kos, l. r.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA: Predvsem se zahvaljujemo obema ustanovama, SAZU in Upravnemu odboru Zavoda Postojnske jame, na katere je bilo v našem tisku Javno vprašanje naslovljeno, da sta nanj odgovorili. S tem je bilo namreč odgovorjeno tudi lepemu številu naših bralcev, ki so s prizadetostjo in zanimanjem pričakovali prav ta dva odgovora.

Razen omenjenega odziva na naše JAVNO VPRAŠANJE pa bomo naše bralce obvestili tudi o ugotovitvah in ukrepih posebne komisije pri Občinskem ljudskem odboru v Postojni, ki je na osnovi našega javnega vprašanja uvedla uradno preiskavo, kdo je odgovoren za to, da je bila Postojnska jama oškodovana za 13 človeških ribic. O tem bomo poročali, ko bo komisija končala z delom.

Smatrajoč, da je naš list storil koristno delo, ko je z javnim opozorilom na primer nepravilne odtujitve 13 človeških ribic iz Postojnske jame (Politika in Ljubljanski dnevnik sta nekaj podobnega storila pozneje, očitno po podatkih našega lista, ne da bi v svojih senzacionalističnih poročilih o tej zadevi sploh omenjala Slovenski Jadrani) kot prvi tudi postavil vprašanje odgovornosti za to nedovoljeno odsvojitve, postavljamo še drugo, dosti važnejše vprašanje, ki naj bi ga ustrezni forumi čimprej rešili.

V zgornjem pojasnilu SAZU namreč beremo, da »Inštitut za raziskovanje krasa SAZU ni nikomur poklonil človeških ribic, niti ni dal dovoljenja za njihov izvoz, KER ZA TO NI PRISTOJEN. (Podčrtalo uredništvo).

Gre torej tudi za vprašanje pomanjkanja pristojnosti, za vprašanje pomanjkanja zakonite zaščite naših prirodnih redkosti. Če imamo vrsto naših redkih planinskih cvetic zakonito zaščiteneh, je treba tudi človeške ribice (z znanstvenim izrazom: PROTEUS) zakonito zaščititi!

Predlagamo torej: dokler takšna zaščita človeških ribic pri nas ne bo uzakonjena z republiškim ali zveznim predpisi, naj jih vsaj začasno, s posebnim odlokom, zaščiti OLO Koper, tako da bi vsakršno odsvojitve človeških ribic, toda izključno le v znanstvenen namene!, smel v bodoče dovoljevati na primer samo Upravni odbor Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni.

Kar zadeva človeške ribice, bi se v bodoče samo na ta način lahko vedelo, kdo pije in kdo plača.

PRED KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Razvoj delavskega samoupravljanja

Z ozirom na vlogo organov delavskega samoupravljanja kakor tudi upoštevanje, da se njihovo delo ne more ocenjevati ločeno od dejavnosti in uspehov gospodarskih podjetij, s katerimi upravljajo, lahko mirno trdimo, da so veliki uspehi, ki ji je naše gospodarstvo doseglo v preteklih šestih letih, v bistvu rezultat sistema delavskega samoupravljanja.

Delavski sveti se v večini podjetij sestajajo redno, praviloma enkrat mesečno, čeprav je z zakonom določeno, da bi se lahko vsakih šest tednov. Na sejah razpravljajo o vseh važnejših problemih organizacije in poslovanja podjetja.

V mnogih podjetjih so že uspeli opredeliti delokrog pristojnosti med delavskim svetom, upravnim odborom in direktorjem. Medtem ko je bila včasih vloga direktorja podcenjevana, so se drugod pojavljale samovolje direktorjev. Takih pojavov je sedaj vedno manj. Interesi delovnih kolektivov za upravljanje s podjetjem in tesna povezava članov delavskega samoupravljanja z delovnim kolektivom se vse bolj krepi. V mnogih podjetjih delavski sveti na zborih delavcev poročajo o svojem delu in o rezultatih poslovanja podjetja. Ponekod so celo izvedli referendume o posameznih vprašanjih, ki se neposredno tičejo vseh članov kolektiva. To je bilo v glavnem takrat, ko so razpravljali o določitvi dela dobička, namenjenega povečanju plač za razširitev podjetja, gradnjo stanovanj in podobno.

Kako delovni kolektivi spremljajo delo svojih organov, dokazuje, da je dosti primerov, ko so kolektivi opozarjali delavski svet ali nekatere njihove člane na napake, bili pa so tudi primeri, da je delavski svet zamenjal upravni odbor ter predložil zahtevo za zamenjavo direktorja.

V velikih podjetjih, predvsem v tistih, ki imajo več obratov, se je pokazala potreba po delni decentralizaciji delavskega samoupravljanja. Ponekod je bilo nujno potrebno ustanoviti obratne delavske svete in upravne odbore. Uvajanje obratnih delavskih svetov je omogočilo, da so delavski sveti in upravni odbori podjetja kot celota uspeli bolje reševati svoje naloge v okviru podjetja, medtem, ko so drobne probleme prepustili v reševanje obrat-

nim svetom. Medtem ko so le-ti v začetku imeli več ali manj samo svetovalno funkcijo, pa sedaj postopoma dobivajo vse večje kompetence.

Metoda dela delavskega sveta oziroma upravnega odbora se vse bolj izpopolnjuje. Mnogi delavski sveti že imajo svoj poslovnik za delo na sejah, skrbno pripravljajo material in pravočasno seznanjajo člane o vsem, kar bo delavski svet razpravljal. Ponekod so ustanovili tudi komisije, ki razpravljajo o določitvi vprašanj in sestavljajo predloge v sklepanje delavskemu svetu.

Medtem ko je v industrijskih in rudarskih podjetjih delavsko samoupravljanje dobilo že določene oblike in se dobro razvija, pa je stanje v kmetijskih gospodarstvih, v gradbenih podjetjih, v trgovini, gostinstvu in obrti nekoliko slabše. To velja predvsem za podjetja z manj kot 30 delavci in uslužbenci, ker tamkajšnji organi delavskega samoupravljanja čisto ne opravljajo svojih nalog.

V delu organov delavskega samoupravljanja je še doka pomanjkljivosti in slabosti, ki niso samo objektivnega, pač pa tudi subjektivnega značaja. Niso redki pojavi, da organi delavskega samoupravljanja ne posvečajo dovolj pozornosti kršitvi predpisov. Pojavlja se tudi neodločnost, da bi ostreje nastopili proti gospodarskemu kriminalu in proti neodgovornemu trošenju proizvodnih sredstev. Ponekod vlada tudi nepravilen odnos vodstva podjetja do konstruktivne kritike, na drugi strani pa so pojavi, ko kritika ni umestna in napravi več škode kot koristi.

Ekonomsko in politično izobraževanje delavcev je osnovna naloga delavskih svetov in pogoj za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja. V tem so že tudi politične in družbene organizacije, v prvi vrsti pa sindikati dosegli zadovoljive uspehe. Vsako leto desetisoči delavcev sodelujejo pri raznih oblikah splošnega in ekonomskega izobraževanja. V ta namen prirejajo predavanja in seminarje na delavskih univerzah in v samih podjetjih itd. Vendar pa bo treba storiti še dosti več, predvsem, da se izdela in izpopolni metoda izobraževanja delavcev, tako da bi delavci lahko v polni meri spremljali delo organov delavskega samoupravljanja in se z večjim uspehom sodelovali v borbi za povečanje produktivnosti dela.

Konec

OB IZIDU DRUGE IZDAJE »SLOVENSKEGA NARODNEGA VPRAŠANJA« SE OZRIMO 20 LET NAZAJ NA

• Kardeljeve napovedi

Dva momenta bosta potemtakem odločala o bodočnosti slovenskega naroda: objektivni mednarodno-politični položaj in subjektivna pripravljenost Slovencev samih, upreti se zunanjemu pritisku. — Osvobožen imperialističnega pritiska bo mali narod postal resnično enakopraven član v zboru narodov, kjer bo odločala namesto nasilja ustvarjalna moč dela.

Nekako pred 20 leti, nekaj let pred najbolj usodno zgodovinsko uro slovenskega in jugoslovanskih narodov, v tistih razburkanih časih, ko se je v obli evropski zmešnjavi zdelo, da iz nje sploh ne bo izhoda, so slovenski ljudje dobili v roke zanesljiv kompas, ki jih je nadvse varno vodil skozi vse pretrse in meglo druge svetovne vojne.

Ta marksistični kompas je predstavljal knjiga z napisom: Sperans: Razvoj slovenskega narodnega vprašanja.

Ze s svojim pseudonimom Sperans, t. j. človek, ki upa in neomajno veruje v svoj narod, je avtor tej znameniti knjigi, Edvard Kardelj, upravičeno optimistično nakazal njeno vlogo, ki jo je dejansko v prelomnem smislu za usodo slovenskega naroda kasneje tudi odigrala.

Ce želimo našim bralcem pomembnost Kardeljeve knjige, ki jo je v letu 1938 v glavnem napisal v ljubljanskih zaporih, vsaj približno predstaviti, ne moremo mimo njegovih lastnih besed, napisanih v predgovoru omenjene knjige 3 leta pred fašističnim napadom na Jugoslavijo:

»Na slovensko narodno vprašanje je torej treba gledati z dveh stališč: v njegovi mednarodni povezanosti na eni in v razmerju s stopnjo razvoja njegovih notranjih gibalnih sil na drugi strani.«

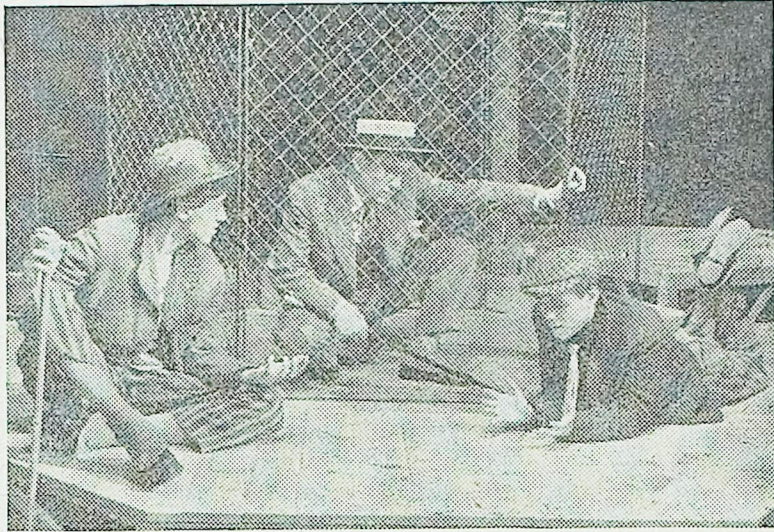
»Toda v tem trenutku smo v položaju, ko pomeni breznačrtnost in kratkovidnost v boju slovenskega naroda lahko njegov pogin. Problem slovenskega naroda je v današnjem mednarodnem položaju izredno kompliciran. Njegovi štirje deli v starih raznih državah žive v presečišču evropskih nasprotij. Na njegovih mejah sta dva velika imperija — oba šele v začetku realizacije svojih velikih imperialističnih načrtov, ki naj bi popolnoma spremenila podobo sveta — usmerjena proti jugu in jugovzhodu in očitno mera trpljenja slovenskega naroda še ni zvrhana. Zato je danes še zlasti treba znati odkrivati tiste osnovne tokove v današnji družbi, od katerih bo odvisna bodočnost slovenskega naroda, in jih razlikovati od trenutnih mednarodnih konstelacij, katerih precejšnje vpliva na

obstane slovenskega naroda v današnjem svetu.

Slovenci nimamo svoje lastne države, toda to nikakor ne pomeni, da slovenski napredni politiki ni treba računati z istimi činitelji, s katerimi morajo računati narodi s svojo lastno državnostjo. Narobe, prav zaradi tega dejstva je naš narodni obstoj tem občutljivejši ne le za spremembe v naši soseščini, temveč tudi za spremembe v mednarodnopolitični areni sploh.

Pri tem pa ne gre samo za tiste prehodne imperialistične konstelacije v mednarodnih odnosih, ki so le trenutnega pomena, kakor tudi v notranji politiki ne gre le za trenutne strankarske kombinacije, marveč v obeh primerih za tiste objektivne, trajne družbene procese, na osnovi katerih potekajo burni dogodki sedanosti. Z drugimi besedami, spričo nevarnosti, ki preti obstanku slovenskega naroda zaradi nemških in italijanskih agresivnih tendenc, se morajo Slovenci nasloniti na tiste napredne družbene sile v svetu, ki jim pripada njuna zgodovinska zmaga, se pravi na sile socialistične revolucije. V nasprotnem primeru se bodo znova zna-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Delavsko prosvetno društvo »Ivan Cankar« v Ljubljani je uprizorilo v dvorani Delavskega odra znamenito delo nemškega dramatika Berta Brechta »Beraška opera«. Društvo sestavljajo mladi amaterji iz dijaških in študentskih vrst. Šestmesečni študij pod vodstvom režiserja Mileta Koruna jih je stal ogromno truda, saj so morali med tem časom študirati za izpite in za maturo. Njihov lep uspeh je zato vreden tem večje pohvale in priznanja. Na sliki prizor iz Brechtove »Beraške opere«.

OB RAZSTAVI

otročkih risb v Kopru

Razstava risb pionirjev koprskih gimnazij v atriju muzejske stavbe je neopazeno, čez noč, ugledala beli dan. Ta živahni potpouri prekipevajoče, temperamentne otroške likovne ustvarjalnosti učinkuje v sivi družbi stoletnih kamnov kot razigrani otroški ščebet ob pritaženo mirni, dostojanstveni govorici starcev.

Otroška risba kot spontan izraz otroškega predstavnega sve-

ta postaja po vsem svetu, posebno v povojnih letih, predmet resnega proučevanja. Pri tem vodi napredne pedagoge težnja, vzbuditi v otroku samostojno ustvarjalnost, sposobnost likovnega izražanja, doseči maksimalno intenzivnost dela in obenem kultivirati prirojeni čut za likovno formo. Ti principi postavljajo na glavo klasični učni program risanja, ki nam še iz preteklosti živi v zavestih z ne povsem prijetnimi spomini na ure v risalnicah, ko smo »poučevali« toge geometrične like, pedantne simetrične ornamente črtami, ki jih je dirigiralo ravnilo, šestilo, kotomer.

Na prvi pogled kaže, da terja današnja vzgojna metoda manj truda in znanja. Toda le na prvi pogled. Moderni likovni pouk na tej stopnji res ne teži za pasivnim demonstriranjem normativnega znanja, pač pa aktivira in razvija v učencu intelektualne in duševne zmogljivosti z namenom likovne realizacije. To sproščanje individualne ustvarjalnosti pri otroku je tudi vzgojno zahtevnejše od običajnega uvajanja

tovnega gledališča: Reinhard in Piscator. Ko se je vrnil v domovino, je bil vse do leta 1947 režiser Hrvatskega narodnega gledališča.

Pozneje je pot tovariša Mesariča zanesla po raznih krajih Hrvatske in Bosne, kjer je bilo treba vzgajati ansambel in gledališko občinstvo, skratka postaviti gledališče na noge. Ta mesta so Split, Sarajevo, Tuzla. Končno pa je prišel, in to prav pred kratkim, v Zagreb, kjer misli ostati.

Direktnemu odgovoru, katere so njegove najboljše režije, se je diplomatsko izognil in dejal le, da so ga označili kritiki za režiserja vedre klasike. Zanima pa ga tudi psihološka drama in operna režija.

To je bila njegova teatarska dejavnost, rekli pa smo, da je udejstvovanje tov. Mesariča mnogostransko. V književnosti je znan kot dramatik, piše pa tudi eseje o umetnosti, študije in kritike o gledališču, pesmi in novele je izdal že v več knjigah. Med dramskimi deli bi omenili groteskno avantgardističnega teatra »Kozmički zongleri«, ljudsko igro »Joco Udmanič« ter komedijo »I u našem gradu«. Za zadnji dve je dobil visoko priznanje, tako imenovano Demetrovo nagrado pred vojno. Lotil se je tudi satire »Poslovne tajne« in »Gospodsko djetek«, s katerim je doživel največji uspeh, saj so ga samo v Zagrebu igrali več kot stokrat. Tik pred vojno je napisal dramo »Ester« in politično satiro iz zagrebškega življenja »Korak preko rampe«. Njegov zadnji dramski tekst je dramatisacija Maupassantove novele, po kateri je ustvaril odrsko delo »Baština«.

To so bili strnjeni podatki, ki smo jih zvedeli v pogovoru. Bolj pa bomo spoznali profesorja Kalmana Mesariča kot režiserja ob uprizoritvi »Mirandoline«, katere premiera bo v soboto v Sežani in v kratkem tudi predstava na prostem v Kopru. I. P.

Nabratko 7

LOJZE SPACAL V KOPRU

Okrajni muzej v Kopru pripravlja razstavo grafik in olj tržaškega slikarja Lojzeta Spacala. S to razstavo bodo tudi odprli novo adaptirani prostor v stavbi Okrajnega muzeja, kjer si bodo med vso sezono sledile občasne razstave domačih in tujih likovnih ustvarjalcev.

Za razstavo Lojzeta Spacala bo izdelan ličen katalog s tekstom in reprodukcijami.

JAVNI NASTOP TRŽAŠKE GLASBENE MATICE IN KOPRSKE GLASBENE ŠOLE V LJUBLJANI

V sredo, 19. junija, je bil v Višnji dvorani Križank v Ljubljani javni nastop gojencev Glasbene Matice iz Trsta in Glasbene šole iz Kopra. Nastop je organizirala ljubljanska Srednja glasbena šola in je s tem dala priznanje kvalitetni ravni učenecv obeh glasbenih šol.

Med koprskimi gojenci nastopajo letos solopevci (Majda Habjan, Neveca Zupin, Danilo Milič in Lada Lukša), instrumentalisti pa so iz Trsta.

PRIZNANJE KNJIŽEVNOSTI

Letošnje nagrade Zveze književnikov Jugoslavije pomenijo za Slovence posebno priznanje: nagrado za življenjsko delo so podelili pisatelju Jušu Kozaku, pesniku Geneta Vipotnika pa so proglasili za avtorja najboljših pesniških zbirke v preteklem letu v Jugoslaviji. Zbrana dela Juša Kozaka bodo izšla ponovno v slovenski, srbohrvaščini in makedonščini, nagrajena Vipotnikova pesniška zbirka »Drevo na samem« pa bo doživela drugo izdajo.

skrivnosti perspektive, anatomije, tehnične strani risanja in slikanja. Likovna vzgoja v tem smislu temelji v veliki meri na individualnem delu s posameznikom. Predpisanih pravil v načinu izvedbe ni, prirojeni, privzgojeni in kultivirani čut za likovno formo, pogojeno v otrokovi duševnosti, pa ustvarja lastno zakonitost in utemeljenost vsakokratne likovne rešitve.

Rezultati so presenetljivi. Preko teh risb se odkriva neposredni, nenaučeno čisti likovni izraz in na vizualni način pot v »očarljivi svet otroške fantazije«, čustvovanja in miselnosti. Oboje smo v polni meri doživeli ob razstavi otroških risb v Kopru.

Še to: prof. M. Cetinu, priznanemu likovnemu pedagogu in urejevalcu razstave, ter malim mojstrom čopiča in palete, iskrene čestitke. M. F.

Kulturna prireditel

tolminskih učiteljsčnikov

Pevski zbor tolminskega učiteljsčnika pod vodstvom prof. Maksa Pirnika je znan po vsej Primorski. Morda je bil kdo izmed teh, ki redno spremljajo razvoj pevskega zbora tolminskega učiteljsčnika, to pot malce prikrasjen za užitek. Letos namreč ni šlo za koncert v pravem pomenu besede, marveč so se med zborovskimi nastopi vrstili nastopi solistov in mladih literatov.

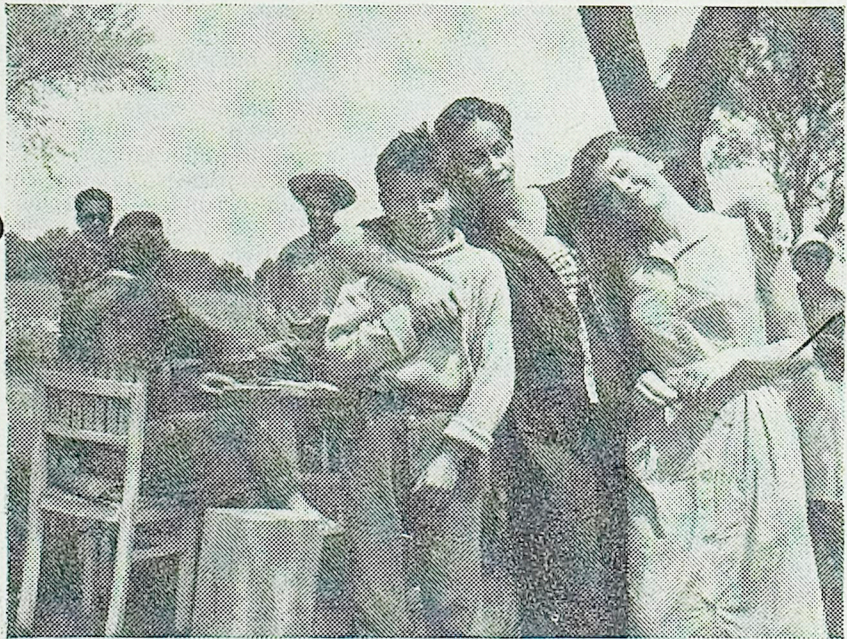
Težišče je bilo seveda še vedno na prikazu zborovske dejavnosti. Nepozaben je bil nastop »starega« ženskega zbora; v njegovem sestavu je bila vrsta pevki, ki so prebile v zboru celih pet let, zdaj, ob zaključku svoje študija, pa so se poslovile od zbora in prepričani smo lahko, da bodo ponesele ljubezen in spoštovanje do naše pesmi, ki jim ga je vcepilo delo v zboru, s seboj v življenje in ga posredovale našim ljudem, predvsem pa zaupani jim mladini. Na mesto odhajajočih pevki pa stopajo nove, ki so se predstavile s pesmimi Kalana, Spoljarja, Pirnika in Pešla.

V lanskem šolskem letu sta se ženskemu pridružila tudi mešani in moški zbor. Letos sta šele drugič nastopila na javnem koncertu, pokazala pa sta v primeri z lanskim letom znaten napredek in glasovno ubranost, kakršno pri tovrstnih zborih redko srečamo. Moški zbor je tokrat zapel partizanske pesmi Simonitija, Pirnika in Sveta Marolta ter priljubljeno Hajdrihovo »Luna sij«, mešani

zbor pa je zaključil večer s pesmimi Laharnarja, Deva, Pahorja in Pirnika. Poročilo o zborovskem nastopu ne bi bilo popolno, ko ne bi omenili obeh mladih zborovodij: Jožeta Nanuta, dijaka 4. letnika, ki je dirigiral prvi dve pesmi moškega zbora in absolventke 5. letnika Reziqe Magajna, ki je vodila zadnjo točko mešanega zbora. Oba sta pokazala, da si smemo od njih obetati, da bosta zglede delovala na glasbenoprosvetnem področju.

Lepo so se izkazali vsi trije pevski solisti: Marija Pretnar, Izidor Hvalica in Orlando Nemeč, prav tako pa Marjan Gabrijelčič, ki je na rogu izredno zanesljivo izvedel melodije iz Smetanove »Prodane neveste«. Razočarali nas niso niti mladi literati: Sonja Savli, Tadej Munih, Aldo Černigoj in Izidor Hvalica. Njihove pesmi in črtice odlikuje skrbna oblikovna izdelava, mestoma pa nas presenečajo tudi po prikupni izvornosti. Marsikatero literarno delce, ki smo ga tokrat slišali, bi zaslužilo natis v enem izmed naših mladinskih literarnih glasil.

Ce v kratkem strnemo vtise s kulturnega nastopa tolminskih učiteljsčnikov ob zaključku šolskega leta, lahko rečemo, da se na tej šoli čuti izredna skrb za kulturno dejavnost. Tolminskim učiteljsčnikom želimo, da bi vztrajali na lepo začeti poti in dosegli na njej čim več in čim lepših uspehov. PAVLE KALAN

Ob istrski obali (Poreč, Portorož in Umag) snemajo Italijani, Francozi, Nemci in Jugoslovani v koprodukciji film »Dolga sinja pot« (Squarciò). Glavna igralka sta Francoz Yves Montand (Squarciò) in Italijanka Alida Valli (njegova žena Rosetta). Film bo posnet v barvah, režirata pa ga Gillo Pontecorvo in Maleno Malenotti. — Na sliki vidite med odmorom znano igralko Alido Valli (igra mater) v družbi z mladima soigralcema Federico Ranchi (igra hčer) in Giancarlo Sablone (igra sina)

OB RAZSTAVI IZDELKOV GOJENCEV VZGOJNEGA ZAVODA »ELVIRA VATOVEC«

TUDI MI BOMO NEKOČ koristni člani socialistične družbe

To je geslo, to je namen zavoda, njegovih vzgojiteljev in pedagogov, to je iskrena želja in prizadevanje učencev. Lični izdelki pričajo o uspehu in bi bili v čast vsaki normalni šoli, skrbna urejenost razstave to le še potrjuje.

Razstava je prav gotovo presenetila vsakogar, ki jo je videl, tudi tistega ki ne ve, kaj pomeni pomožna šola in vzgojni zavod, kaj se pravi učiti defektne otroke. Vtise, ki vam jih bom posredovala z razstave, bom dopolnila s podatki, ki mi jih je v razgovoru povedala prijazna ravnateljica Marija Molanova.

ZUNANJI VIDEZ RAZSTAVE

Najprej so nas presenetili precizno izdelani reliefi, za zemljepisni pouk, razni izdelki iz rafije, slame, žice, lesa-rezbarije, lesne intarzijske, barvane igračke. Med dekliškimi ročnimi deli je bilo videti lepo pletene oblačilne predmete in vezene prtičke ter prte. Dečki pa se ukvarjajo s pletenjem raznih mrež in vrvi.

Posebni del razstave je bil posevečen šolskemu delu, kjer je bil viden napredek učencev od prvih začetkov v pripravljeljem in prvem razredu pa do konca. Letos je imela šola štiri razrede (začeli smo namreč 5. novembra 1953), sicer pa je predvidena na šest let, kar ustreza normalni štiritletni šolski obveznosti. V okviru šolske reforme bo verjetno dobila tudi pomožna šola osem razredov, kar bo ustrezalo drugemu razredu gimnazije. Absolventi šole bodo tako lahko šli v uk. Najbolje bi seveda bilo, da bi bile pomožni šoli priključene posebne vajenske šole, kjer bi gojenci lahko dobili strokovno izobrazbo.

RAZGIBANO IZVENŠOLSKO IN TEŽKO VZGOJNO DELO

O njem nam pričajo številni krožki: dramski in jezikovni, pevski (dobil priznanje na I. jugoslovanskem festivalu mladinske glasbe), fizikalni (nastopil tudi na zletu Partizana), kuharski, modelarski, rejci malih živali, kuharice, vrtnarji. Vodilo vzgojiteljev in pedagogov pri tem delu je, da se otroci uveljavijo vsak po svojih sposobnostih in nagnjenjih, da pridobijo samozavest in samostojnost. Tisti ki so videli njihove prireditve, so mnenja, da so zelo kvalitetne.

Učitelji včasih opazijo, da nekateri otroci v šoli ne morejo slediti pouku, da ne dojemajo in da občutno zaostajajo. Predlagajo jih v pomožno šolo, ki je prilagojena zmogljivosti takih otrok. Redko to opazijo starši že v predšolski dobi, čeprav bi bilo za otrokov poznejši razvoj najbolj koristno, da bi prišel čimprej v roke strokovnjakom za defektno mladino, to je okrog četrtega leta, ko je tudi normalni otrok zrel za vrtec.

Delo s takimi otroki ni lahko, saj so navadno zelo zanemarjeni, topi za svojo okolico in vse njene učinke, ne poznajo najobčnejših predmetov, barv in podobno. Zato z njimi ni lahko delati in treba je veliko truda, potrpljenja, osebne odpovedi in ljubezni do otrok ter svojega poslanstva. Najtežje jih je privaditi delu in jim privzgojiti vztrajnost — prav zato pa pomeni razstava njihovih izdelkov tako velik uspeh.

Učitelji in vzgojitelji se zavedajo, da morajo vzgojiti te defektne otroke tako, da si bodo nekoč sposobni sami služiti kruh

ZAHVALA

Gojenci Kmetijsko-gospodarske šole v Gradinu se s svojimi predavatelji pristržno zahvaljujejo Občinskemu odboru SZDL in odseku za prosveto in kulturo pri Občinskem ljudskem odboru v Kopru, kakor tudi Okrajni združni zvezi za denarno pomoč, ki jim je omogočila prirediti ob zaključku šolskega leta poučno ekskurzijo.

in da ne bodo v breme družbi, ki bi jih sicer morala vzdrževati. Z njihovo pravilno vzgojo pa tudi pobijamo kriminal, kajti prav med zanemarjeno defektno mladino najdemo največ prestopnikov. Zato je njihova vzgoja dvakrat družbeno koristno delo.

VZROKI IN RAZŠIRJENOST DEFEKTNOSTI

Vzroki so različni: alkoholizem, slabe razmere, vojni čas z vsemi svojimi grozotami, dedna obremenjenost in težke nalezljive bolezni. Napačno je mišljenje, da so defektni otroci predvsem znamenje zaostalosti in slabih razmer in da bomo to odpravili z dvigom življenjskega standarda. Nekatere vzroke že, drugi pa so take narave, da jih prinaša prav napredek (predvsem medicinske znanosti) in visok življenjski standard. Včasih so bile na primer razne otroške nalezljive bolezni smrtno, danes pa jih sicer ozdravimo, toda pogosto pustijo posledice — defektnost.

Statistični podatki pravijo, da je v naši državi od 100 otrok 6 defektnih. Ta defektnost je različne stopnje, to se pravi, da je 75% teh otrok sposobnih za pomožne šole, 25% pa je huje defektnih in idiotov, ki jih je sploh nemogoče usposobiti za samostojno življenje. Bodočnost, napredek znanosti in pobijanje smrtnosti nam torej ne obeta odpravo defektnosti, nasprotno. To sicer ni rožnata perspektiva, toda zaenkrat je tako, s tem se je treba sprijazniti in računati.

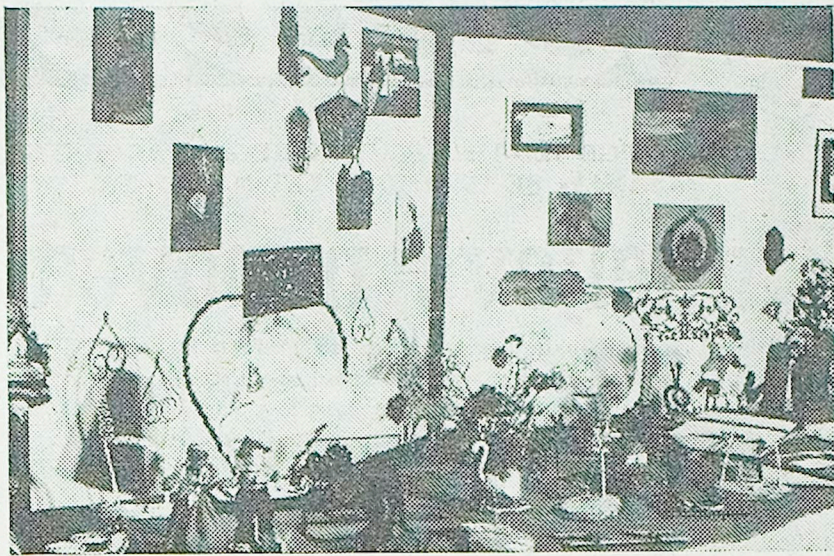
IN KAKO JE V NAŠEM OKRAJU?

Pri nas imamo okrog 200 defektnih otrok, od tega jih je v Pomožni šoli v Portorožu 47, v Vzgojnem zavodu »Elvira Vatovec« pa le 37 (10 jih je v domači oskrbi). V šolo bi torej morali sprejeti še številne otroke, in če bi jih bilo več, bi bila tudi cena oskrbnega dne nižja. Toda šola in zavod se tlačita v Portorožu v eni sami stavbi, tako da so zelo na tesnem s prostorom. Praktično vzeto imajo samo učilnico in spalnico (vhod v dve učilnici je skozi spalnico), rabili pa bi mno-

go več: veliko jedilnico, umivalnico, kopalnico, dvorišče, vrt, prostore za izvenšolsko delo, za krožke. Njihove sanje so, da bi imeli nekoč posebno stavbo za vzgojni zavod in posebno za šolo. Potem bi laže delali, sprejeli bi še veliko otrok, ki so potrebni posebne vzgoje in tudi uspehi bi bili prav gotovo še večji.

Naša naloga je, da omogočimo izpolnitev njihovih želja, ki so izražene v geslu: **RADI BI POSTALI KORISTNI ČLANI DRUŽBE!**

Z. L.

Detajl z razstave

HIMALAJA IN ČLOVEK

Planinska zveza Slovenije pripravlja izdajo izredno zanimive knjige »HIMALAJA IN ČLOVEK«, ki sta jo napisala alpinista Igor Levstek in Janko Blažej. Obsegala bo nad 400 strani ter bo bogato ilustrirana. Danes objavljamo izvešček iz besedila.

Knjigo lahko naročite pri Planinskem društvu v Kopru ali pri Planinski zvezi Slovenije. Cena v prednaročbi je 1.100 din, kasneje bo knjiga stala 1.500 din.

Kangčendženga, 8585 metrov visok himalajski vrh, leži na meji med Nepalom in njegovim vzhodnim sosedom, Slikomom. Smatrali so jo nekaj časa v začetku našega stoletja celo za najvišjo goro sveta. Nič ni čudno, da je prav ta gora imela zaradi svoje izpostavljenosti in posebnega položaja med himalajskimi vrhovi že zelo zgodaj svoje prve obiskovalce. Že leta 1848 je potoval po Slikimu britanski raziskovalec lord Joseph Hooker ter je raziskal stranske doline Kangčendženga z zahodne strani. Na kak naskok na vrh takrat še ni bilo misliti in tudi poskusi vzpona na vrh sedemti-sočake v bližini so spodleteli.

Leta 1905 so izvedli prvi izpad proti vrhu, edinstven po svojem poteku. Odpravo je vodil irski novinar Alliston E. Crowley, ki je malo razumel o plezanju. Z njim so bili še Italijan Righi, hotelir v Dardžilingu in trije Švicarji: Alexis Pache, Charles Reymond in zdravnik Jules Jacot-Guillarmond. Goro so naskočili po najkrajši poti iz Dardžilinga in sicer z jugozapada. Pogledi na himalajsko odpravo,

skušnje in oprema so bili takrat še skrajno preprosti in udeleženci odprave so prišli šele v višini šest tisoč metrov, že v večnem ledu in snegu, do zaključka, da potrebujejo tudi nosači gozjerje in opremo ter da ne morejo bosí pod vrh osemtisočaka. Nihče ne more zameriti ubogim kulijem, če so skušali pobegniti iz visokih taborišč, pri čemer se je eden od njih smrtno ponesrečil. Verjetnost, da odprava doseže vrh, je bila neznatna, toda udeleženci so to spoznali šele v višini 6.300 m.

Odločili so se za umik. Sredi monsuma so prvega septembra 1905 sestopali v vročem popoldnevu trije Evropejci in trije nosači, navezani vsi na eno vrv. Kot prvi je hodil najbolj izkušeni Guillarmond in s cepinom popravljal stopinje, za njim Righi, nato dva nosača, končno Pache in za njim nosač, ki je bil vsaj opremljen s čevlji in derzami. Uboga nosača sta večkrat zdrsnila, toda dokler so sestopali naravnost, je Pache, stoječ v mehkem snegu vzdržal navpično obremenitev v vpadnici in ju ustavil. V dolgi prečnici pa je padel najprej en nosač, potegnil drugega za seboj in stranski sunek je bil tako močan, da je tudi Pacheja vrglo s stojišča. Teža treh ljudi je bila tudi za zadnjega nosača preveč in tako so štirje člani naveze drsli navzdol.

Toda Guillarmond in Righi sta imela dobro stojišče. Zabila sta cepina v sneg, ovila okoli njiju vrv in čakala. Vrv se je napela kot struna — in sprožila plaz po vsem pobočju.

Guillarmond se je s plavalnimi gibi obdržal na površju. Ko so se snežne gmote ustavile, je potegnil izpod snega še Righija. Ostali so ležali globoko pod snegom, plezalca sta bila brez cepinov ter jih nista mogla z gollimi rokami izkoptati iz zbitega snega, čeprav je vrv potekala k ponesrečencem. Guillarmond je pohitel v višje taborišče h Crowleyju po pomoč. Ta je mirno sedel v svojem šotoru, pil čaj ter pisal za časopis »Pionir« izčrpno poročilo, ki je bilo objavljeno enajstega septembra 1905. Ni se dal motiti. Poslal je Reymonda na mesto nesreče, zase pa je dejal, da si bo ogledal prizorišče naslednji dan. Kasneje je izjavil,

da je poslal na mesto nesreče Reymonda, sam pa da sicer ni posebno bojazljiv, vendar spada nesreča v gorah k stvarim, ki zanje nima posebnih simpatij.

Sele čez tri dni so odkopali ponesrečence iz globine treh metrov ter so pokopali kulije v ledeniški razpoki, Pacheja pa na skalnem otočku, ki je odtlej na zemljevidih zaznamovan kot Pachejev grob.

Alpine Club ni hotel imeti poslej s Crowleyem nobene zveze več, pa tudi v Angliji je postal Crowley po tem dogodku nemogoč. Bil je čudaški človek, moralno pokvarjen in nenormalen, kot

Nepal Himalaja: Annapurna II. (7937 m) s severa

je pokazalo vse njegovo nadaljnje življenje. Predajal se je magiji in okultnim vedam. Ko je njegova žena pričakovala prvega otroka, je čaral, da bi mu rodila pošast. Sposojal si je denar, a ga ni vračal, izdajal se je za verskega odrešenika in jedel človeško meso, postal je slikar in je iskal za modele izključno le najhujše človeške nakaze. O njem je bilo napisano več del in neki njegov sodobnik je izjavil o njem v časopisju, da človeštvo ne bi utrpelo niti najmanjše izgube, če bi bil tudi Crowley ostal na Kangčendžengi. Zadnje delo je napisal o njem leta 1951 John Symonds ter mu dal značilni naslov: Človeška beštija.

Slovensko narodno vprašanje

(Nadaljevanje s 5. strani)

Šli na repu zgodovine, kakor so se že tolikokrat v preteklosti.

Te dni je Državna založba Slovenije izdala drugo, pregledano in dopolnjeno izdajo »Razvoja slovenskega narodnega vprašanja«, za katero je avtor razen drugih izdaj, ki tako kot izreden dokument idejnega in organizacijskega dela Komunistične partije v razdobju pred 20 leti pomeni tudi izviren leninistični pogled na nacionalno vprašanje vobče.

Levo Baudha (6672 m), desno pa Himalchuli (7864 m).

NA BRKINSKI CESTI SE ZBRAJAJO MLADI BRIGADIRJI

S prvimi žulji že tudi uspehi

Za prvimi brigadirji — Dijaki Srednje pomorske šole iz Pirana (77) — Še dijaki kranjske gimnazije — Jutri tri nove brigade s Koprskega

Ko sem z Mopedom pribrel na Prem, sem bil nekoliko razočaran, ker sem zamudil na delovišče. Mladinci — 77 dijakov Srednje pomorske šole iz Pirana, ki tvorijo prvo mladinsko brigado na letošnjih akcijah na sploh — so bili namreč že na popoldanskem počitku in kopanju. Nekaj sem jih že s ceste videl, kako čofotajo po prijetno hladni Reki, ki se pod starodavnim premskim gradom vije proti severu.

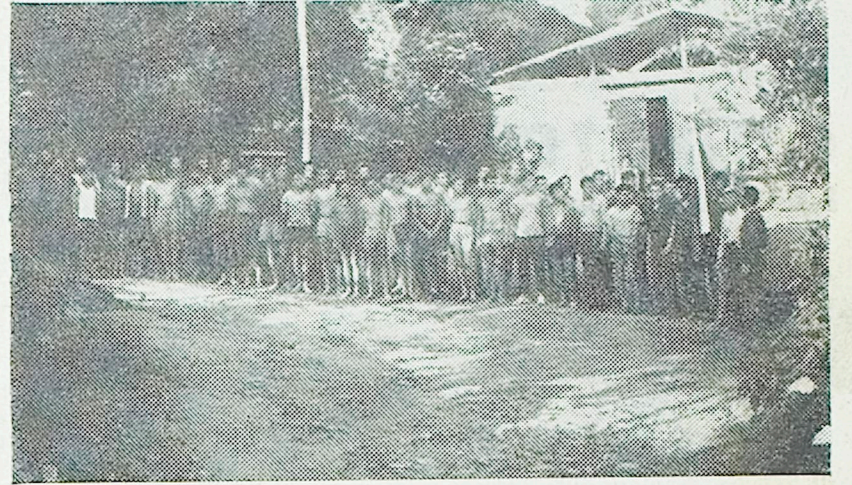
V štabu sem našel samo agilnega mladinskega aktivista Zakrajška — kmalu sva bila v živahnem razgovoru. Tri čete so v prvi — piranski — brigadi. Čeprav jih sestavljajo sami bodoči pomorščaki, ki so kolikor toliko

Pogledali smo malo po orjaškem gradu z debelimi zidovi — znotraj je že precej ruiniran in bo morda glede na njegovo znamenitost treba misliti že v bližnjih letih na njegovo adaptacijo. Kakor je bil nekoč leglo strahu in nečloveškega izkoriščanja za tlačane, tako vrvi danes po njegovih sobanah ja hodnikov vse

telji, v ponedeljek pa so že skupaj vihteli krampe in zasajali lopate na delovišču lepe ceste, ki bo povezovala Brkine na jugu in na severu z glavnimi prometnimi žilami naše dežele.

Jutri se bodo prvimi dvem pridružile tri nove mladinske delovne brigade in vrela življenje na Brkinski cesti ne bo zamrlo vse tja do jeseni.

Rastko Bradaškja

Dijaki piranske Pomorske srednje šole v zboru pod Premskim gradom. Pričakujejo prihajajoče Kranjčane.

Sežana pred velikim slavljem

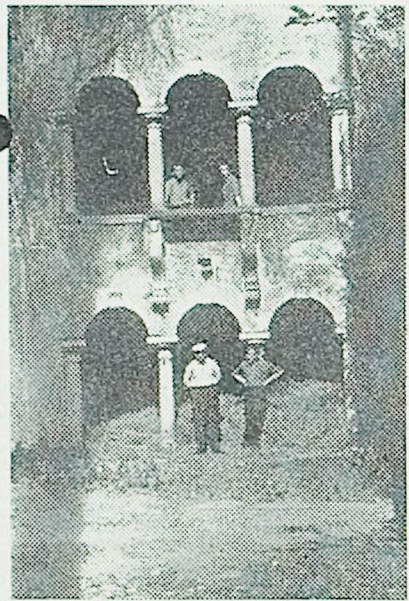
V okviru proslav 4. julija, Dneva borcev, bosta v sežanski občini po predlogu tamkajšnjega občinskega odbora ZB in UROJ na večer pred praznikom slavnostna akademija in množična akcija za ureditev partizanskih grobov. Ob Dnevu vstaje, 22. julija, pa bo razen odkritja spomenika padlim borcem uprizorjen z improviziranim partizanskim napadom na Sežano del nekdanjega partizanskega življenja. Obe organizaciji bosta tudi priredili obiske partizanskim inva-

lidom in svojem padlim partizanov. Ob tej priložnosti bo tudi več kulturnoprosvetnih prireditvev, na katerih bodo nastopili člani kulturno-umetniških društev sežanske občine.

Posebno lepo pa nameravajo v sežanski občini proslaviti občinski praznik, ki bo 28. avgusta. Ta praznik je posvečen spominu, ko so se 28. avgusta 1941 v Gornji Branici sestali prvi aktivisti Osvobodilne fronte s področja sedanje sežanske občine. Po tem sestanku, na katerem sta bila

med drugim prisotna tudi Ervin Dolgan in Josip Bole-Jamnik, je Osvobodilna fronta zavzela širši razmah. V tem času so začeli pripravljati tudi prve partizanske akcije. Občinski praznik, 28. avgust, je tudi posvečen ustanovitvi I. rajonskega odbora OF v Sežani leta 1943.

Da bi čim lepše proslavili ta občinski praznik, pripravlja iniciativni odbor pri občinskem ljudskem odboru v Sežani skupno z občinskim odborom SZDL proslavo z obsežnim spredom. Tako bo na večer pred praznikom slavnostna akademija, na kateri bodo nastopili kulturnoprosvetni delavci sežanske občine, odprli bodo gospodarsko in kmetijsko razstavo, ki bo prikazala gospodarski razvoj sežanske občine v preteklem letu, sežanska Svoboda in sežansko kulturnoprosvetno društvo bosta uprizorila Goldoni-Ruplove »Primorske zdrahe«, štiridnevne proslave občinskega praznika v vseh vaseh sežanske občine pa se bodo zaključile v nedeljo, 1. septembra, v Sežani s sprevedom delovnih kolektivov, članov množičnih organizacij in društev, pripadnikov JLA in z množičnim zborovanjem. Tega dne bo tudi okrajni nastop telesno-vzgojnih društev Partizan.

Dvoriščna stran starega premskega gradu s svojimi kolonami kaj pestro učinkuje

vajeni dela, saj jim skozi dlani večkrat polzijo debele ladijske vrvi, so vendarle lopate in krampe ter samokolnice vse nekaj drugega — zato so spričo zglede pridnosti kmalu imeli vse žuljave dlani. Zato pa — dnevna norma je vsak dan daleč presežena že v prvih dneh — tudi do sto odstotkov. In norme so prav prave norme, napravljene za vse druge delavce na takih delih.

Pridružil se nama je še neumorni Jože Guštin, ki na cesti

Prijazna mamica v Spodnji Bitnji: »Lani so se tako zelo lepo obnašali ti naši otroci, tako so bili vljudni in prijazni z ljudmi, da so se vsem priljubili. Prav radovedna sem, kakšni bodo letos — prav gotovo ne slabši.«

predstavlja okrajno cestno upravo. Ze lani je ves čas dela preživel kar z mladimi delavci na delovišču, letos pa je pred njim enaka naloga. Kaže, da bo tudi letos kot lani z brigadirji velik prijatelj in očetovski svetovalec in pomočnik v nerodnih ali težavnih zadevah. Mladih udarnikov kar ne more prehaliti, kako so letos že bolj spočetka porijeli.

Ko so Kranjčani stopili z vlaka v Kilovčah, je vsa ploščad zaživela v veselem vrvežu in smehu

drugačno življenje — pod njegovo streho so našli zavetje za nekaj tednov in mesecev naši najboljši mladi ljudje — graditelji novega življenja zase in za svoje sodržavljanke.

In kako jih imajo radi vaščani na Premu in spodaj ob cesti v Bitnji in drugod. Prav pohvalijo se z njihovim prijaznim in zglede vednim vedenjem.

Popoldne smo šli skupaj na železniško postajo v Kilovče, kamor je ob pol šestih prispela druga mladinska brigada — 46 mladih gimnazijek in gimnazijcev s svojo profesorico na čelu. Iz Kranja — gorenjske metropole — so prispeli in bili prav veselo razpoloženi. Po poti na grad so bila najpogostejša vprašanja, koliko je iz gradu do delovišča, kako daleč je še morje, koliko je do Kopra, če se da kje kopati, koliko brigadirjev že dela, od kod so in podobno.

Ob veselem smehu so Kranjčani prispeli pod grad na zborna mesto. Tam so jih s kreplekim minerskim pozdravom pozdravili postrojeni Pirančani, nato pa so se pomešali med seboj. Stiskali so si roke in kmalu je nastalo tisto prisrčno ozračje, ki je značilno za odnos med mladimi ljudmi, ki se — pošteni in odkriti — združujejo za dosego istega cilja.

Zvečer so ob tabornem ognju in veselem programu, ki so ga novodošli pripravili bodoči pomorščaki, vsi bili že veliki prijaci.

Trikrat skozi isto okno v isto sobo

Ko je v ponedeljek popoldne divjala nad obalnim koprskim pasom huda nevihta, so se iz gosto nakopičenih oblakov kresali pogosti bliski in udarjale strele. Med hudim nalivom, ki se je usul iz oblakov, je ponekod padala tudi sodra in toča. Precej presenečenja pa so doživeli vaščani v Koštaboni, kjer je med nevihto udarila strela v hišo št. 51. Staro mater, ki je bila takrat v sobi, je strela močneje oplazila, tako da je omedlela in so jo morali kmalu na to pripeljati v koprsko bolnišnico. Rahleje je udarec omamila njena vnuka, ki sta bila v tistem trenutku pod napuščem. Strela je razen tega porušila v sobi del stropa in izpremenila v trske večino pohištva. Primer pa je tem bolj zanimiv, ker je skozi taisto okno in v isto sobo udarila strela v zadnjih letih že tretjič.

V sežanski občini sodi med eno največičastnejših proslav letošnjega Dneva borcev in Dneva vstaje odkritje spomenika padlim borcem v Sežani. Ta spomenik bodo odkrili 22. julija tik ob zgradbi Občinskega ljudskega odbora in bo ob njem, ki bo simbolično prikazal borbo kraškega ljudstva proti fašizmu tako v narodnoosvobodilni vojni kakor tudi pred njo, okusno urejen park. Na spomeniku bo napis: »Zvest svoji zemlji, jeziku in veri v pravico je kraški človek v trdih bojih s pohlepniimi tujci za svoj obstanek dozorel za ljudsko vstajo in socialno revolucijo. Prelil je svojo srčno kri, iz katere mu je vzcvetela prostost. Izpolnil je svoje stoletne sanje: skalnati Kras je priključil svoji domovini. V naporih za boljše življenje gre novim zarjam naproti.«

Spomenik padlim borcem je projektiral inž. arh. Špinčič iz Ljubljane. Na sliki osnutek spomenika padlim borcem v Sežani.

Obvestilo

VSEM PREBIVALCEM KOPRA IN IZOLE

Ob priliki deratizacije, ki se je vršila v aprilu in maju 1957 so naše ekipe polagale strup tudi na podstrešja in določene prostore, kjer leži še danes.

V kolikor ta strup še ni odstranjen s strani prebivalcev v smislu izdanih navodil in nalepljenih obvestil, prosimo, da ga takoj odstranijo (zažgati ali pol metra globoko zakopati).

Opozarjamo, da je nastavljeni strup 3 leta aktiven in je treba z njim ravnati previdno. Odstranitev strupa je obvezna, sicer ne bomo odgovarjali za eventualne zastrupitve.

Zavod za dezinfekcijo, dezinfekcijo in deratizacijo v Mariboru

V soboto, 22. VI. 1957 ob 20. uri

KONCERT

pesmi, v Gledališču Slovenskega Primorja v Kopru, ki ga priredi KUD Pošta in Obrtnik iz Maribora.

Iz Topolca pri Ilirski Bistrici

Ko sem se peljal iz Ilirske Bistrice na Prem skozi prijazno vasico Topolec, ki leži ob glavni

Robert Jenko pri sobotnem popoldanskem branju. — »Slovenski Jadrani« je poln zanimivosti

REKORDEN PROMET V MAJU POMORSKI PROMET V KOPRU

je dosegel v mesecu maju letos rekord. Izkrancnega in vkrcanega je bilo 3359 ton blaga, od tega cementa 510 ton, raznega gradbenega materiala 1075 ton, žita 198 ton in ostalega raznega tovara 1576 ton. Tu je najmočnejše zastopan bombaž za »INTER-EUROPO«. Zaradi ukinitve dveh potniških prog podjetja »Jadrolinije« iz Reke je število potnikov v maju napram lanskemu letu polovico manjše in znaša samo 6595 potnikov. M. G.

cesti Postojna—Reka, mi je pritegnil pogled starejši možak — na klopici v košati senci pod debelim drevesom je bral Slovenski Jadrani. Nisem si mogel kaj, da ne bi ustavljal in se z možakom malo pomenil. Najprej sva ugovarila, da se piše Jenko, Robert pa mu je ime. Hišna številka: Topolec 64. Pristopila je še gospodinja in smo se pogovorili, kaj in kako je tudi pri njih novega.

»Zelo nam je všeč Jadrani, vedno najdemo v njem kaj zanimivega, kar vsi radi preberemo. Najprej pa seveda pogledamo, če je notri kaj iz Bistrice, iz naše občine. Vidimo pa, da je kaj slabo »zastopano«, sta pohvalila list in se obenem pritožila čez zaspane dopisnike iz Ilirske Bistrice. Seveda sem jima moral dati prav, moral pa sem obljubiti, da bomo pač storili vse, kar je v naši moči, da bo v Slovenskem Jadranu močnejše zastopana tudi ilirsko-bistriška občina. Jasno pa je, da to ne zavisi samo od nas, marveč se bodo morali v tem pogledu zdramiti predvsem Bistričani sami... rb

AKTUALNI PROBLEMI

Reševanje s SERVISNO SLUŽBO

Na zadnjem plenumu Socialistične zveze Jugoslavije je bila na dnevnem redu razprava o razbremenitvi žene gospodinjkega dela oziroma o prenosu nekaterih gospodinjstevskih del izven družine.

O tem vprašanju so potem razpravljali razni družbeni organi po naših večjih in manjših mestih. Obeta se nam tudi uredba in novi predpisi, ki bodo prav gotovo prispevali k izboljšanju položaja žene v naši socialistični družbi, kjer gre pravzaprav samo za realizacijo že doseženega.

V zvezi z vsemi temi vprašanji velja omeniti osnutek predloga za organizacijo gospodinjstevskih birojev in servisov za pomoč v gospodinjstvu Okrajnega odbora Zveze ženskih društev in Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Kopru na podlagi današnjih potreb in v okviru možnosti že obstoječih predpisov.

Ta predlog obeta konkretno rešitev številnih perečih problemov, kajti zavedati se moramo, da je skoraj 90% naših zaposlenih delavk nekvalificiranih, to se pravi z drugimi besedami, da imajo nizke prejemke in da se ne morejo posluževati dragih uslug raznih podjetij ali pomoči

v gospodinjstvu. Danes bi omenili samo eno točko tega predloga: organizacijo birojev za pomoč v gospodinjstvu in uslužnostna podjetja.

V okviru hišnih skupnosti in področnih hišnih svetov predvidevamo sicer ustrezne predpise za razširitev in povenitev te vrste dejavnosti, vendar bi lahko že zdaj ustanovili biroje za pomoč v gospodinjstvu, ki bi bili priključeni občinskemu centru oziroma okrajnemu zavodu za pospeševanje gospodinjstva. Naloga biroja bi bila, da po želji pošlje na dom gospodinjstvo pomočnico za določeno število ur dnevno ali tedensko, kakor pač družina želi. Teh uslug bi se žene posluževale predvsem v primeru bolezn, večjega čiščenja ali pranja.

V okviru biroja bi bila tudi pralnica in krpalnica. Prav ta zadnja točka bi bila lahko v najkrajšem času konkretno rešena v Kopru: Zavod za pospeševanje gospodinjstva je zaprosil koprsko Društvo za izobraževanje žena, naj iz svojih sredstev kupi pralni stroj, ki se ga bodo lahko posluževale žene v okviru servisnega biroja. Zavod je dobil tudi prenosljiv šivalni stroj, s katerim bi lahko hodila šivilja šivat na dom. Vprašanje je le še dovoljenje Obrtne zbornice.

Usluge bi bile v teh birojih po minimalnih cenah, ker pač pričakujemo, da bodo oproščeni vsakih dajatev ter da bodo poslovali brez dobička. Predlog predvideva, da bi jih smatrali kot nekaka razširjena gospodinjstva. Seveda bi morali razpolagati tudi s sodobnimi gospodinjstevskimi pripomočki (pralni stroj, šivalni stroj, sesalec za prah itd.).

Da bi bilo poslovanje biroja čim ceneje, bi bilo dobro, da se zaradi administrativnega poslovanja priključi kakim ustreznim ustanovam. V Kopru bi ga lahko kot poizkus trenutno priključili k Zavodu za pospeševanje gospodinjstva.

V zvezi s tem bi bila naloga ženskih društev po mestih, da izvedejo anketo, ki bi pokazala, katere vrste uslug so najbolj potrebne. Servisni biro bi svoje delo prilagodil rezultatom te ankete.

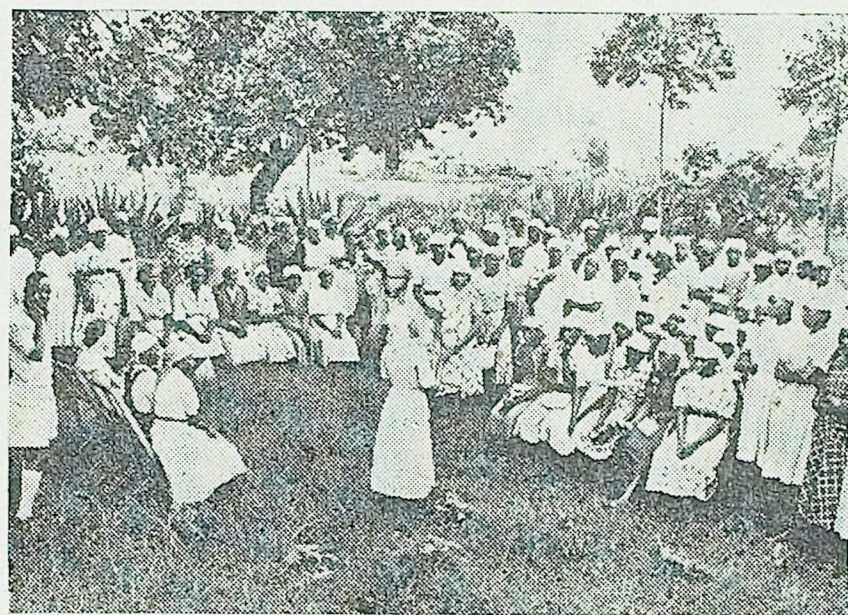
V eni izmed naslednjih številkih bomo govorili še o drugih predlogih, ki bi pripomogli k razbremenitvi žene v gospodinjstvu in pri vzgoji otrok.

Poletna obleka iz vzorčasto-črtastega blaga s zelo širokim krilom

Če se vam je pečenka zažgala, poržite ožgane dele in vtaknite cel kos v vrelo vodo, kjer ga pustite kuhati nekaj minut. Nato pečenko položite zopet v vročo mast, zalijte z nekoliko vode in jo dalje dušite do mehkega.

ŽENE po svetu

To je posnetek iz Južne Afrike, kamor je že tudi prodrla demokratska borba za žensko enakopravnost, tako da podobni prizori niso več redkost. Kakor vidite na sliki, afriške žene neke vasi so se polnoštevilno zbrale na svojem zborovanju, kjer pazljivo sledijo izvajanjem govornice

Številna afriška ljudstva se borijo za svojo svobodo in neodvisnost od kolonialnih izkoriščevalcev in v tej borbi aktivno sodelujejo tudi žene ter postavljajo tako temelje svoje enakopravnosti

Model lepe temne obleke z belim ovratnikom. Prav nam bo prišla za svečane priložnosti

NAŠI ŠOLSKI PROBLEMI

Ob ukinitvi enooddelčnih šol v hrpeljski občini

V okviru izvajanja zakona o reformi šolstva bodo že v bodočem šolskem letu nastale tudi v nekaterih občinah koprškega okraja pomembne spremembe. Tako na primer je občinski šolski svet v Hrpeljah na svojem zadnjem zasedanju sklenil, da ukine enorazredne osnovne šole v Prešnici, Krvavem potoku in Hrušici. Prihodnje šolsko leto bodo otroci iz Prešnice že obiskovali dvorazrednico v Ocizli, oni iz Krvavega potoka osemletko v Hrpeljah, iz Hrušice pa osemletno šolo v Podgradu. Istočasno se ukinja nižja gimnazija v Hrpeljah in Podgradu.

Šolska reforma v merilu države bo revolucionaren, zgodovinski preobrat in zagotovilo šolske izobrazbe mladini, ki bo morala v bodoče izvršiti razne državljanske naloge in dolžnosti na področjih političnega, gospodarskega in kulturnega udejstvovanja, dohitevat čas in razvoj ter usmerjati javno življenje v izpolnjevanje in utrjevanje socialističnega družbenega reda. Za vsakega državljanca je najvažnejša njegova osnovna šolska izobrazba. Zato je obveznost osnovnega šolanja z zakonom predpisana. Z dovršeno osemletko, ki je izenačena z dosedanjo nižjo srednjo šolo, so mladini odprta vrata v izučitev katere koli obrti ali pa v višje razrede srednjih šol.

Kako velikega pomena je to zlasti za kraje, ki so bili četrtr stoletja pod italijansko okupacijo, naj pojasni dejstvo, da je bila kmečka mladina iz teh krajev po osvoboditvi obsojena na težaški poklic, ker ni imela predpisane šolske predizobrazbe za izučitev kake obrti in le redki so bili, ki so si mogli to predizobrazbo pridobiti z naknadnim šolanjem. Res je, da je okupator dal šolo skoro vsaki vasi, toda te šole so bile zgolj enood-

delne in so služile bolj potujčevalnim pretenzijam okupatorja kakor osnovni šolski izobrazbi naše primorske mladine. Staršem je takšno navidezno »pospeševanje« šolstva sicer prijalo, ker so imeli njihovi otroci šolo tako rekoč pred domačim pragom. Danes pa, ko nam je jasen namen tega okupatorjevega »šolstva« in ko čutimo, da so iz teh šol mogli prihajati le hlapi in težaki, lahko le obžalujemo, da ni ljudska oblast pristopila k reformi šolstva takoj po priključitvi novo osvobojenih krajev k FLRJ.

V hrpeljski občini pa je bilo ponekod kljub temu težko prepričevati starše o potrebi in pomenu odprave zastarelih enooddelčnih šol kot zadnje »usluge« okupatorja zaslužjenemu ljudstvu. Vsaka vas ne izpolnjuje pogojev za ustanovitev osemletne šole, ker nima predpisanega števila šoloobveznih otrok. Zato je bilo potrebno več vasi strniti v en šolski okoliš, ki pa ne obsega nobene vasi, ki bi bila toliko oddaljena od šole, da bi ne bila dostopna otrokom tudi v zimskem času. Predsodki, da sta med potjo v šolo in iz šole domov ogrožena zdravje ali celo življenjska varnost otroka, mejijo na pretiranosti, ki jih ni resno jemati. Prav tako bojazen staršev za moralno zdravje njihovega otroka. Vsem takim in podobnim nevarnostim je otrok ravno tako izpostavljen v neposredni bližini svojega doma, ker nesrečnega slučaja včasih ni mogoče preprečiti tudi če mati drži otroka v naročju.

Zato morajo starši, ki jim je pri srcu otrokova bodočnost, razpolagati poleg slepe roditijske ljubezni tudi z razumsko ljubeznijo. Ves up države in naroda je v naši mladini, nosilec bodočnosti države in naroda pa je telesno zdrava in umsko razgledana mladina.

JASA ZVAN

„Naš otrok ni več otrok“

Odlomek, ki ga objavljamo, je iz razprave prof. Gustava Šilha, ki je napisal največji del te vzgojne knjige. Ker se mlad človek v tem času bistveno spreminja, je tudi vzgoja veliko težja. Zato bo staršem in vzgojiteljem ta knjižica v veliko pomoč.

Predpubertetniki in predpubertetnice obvladajo nekatera omejena, toda mogočna nagnjenja, ki prešinjajo njihovo celotno mišljenje, čustvovanje in hotenje. Na zunaj pogosto še popolni otroci v resnici niso več otroci, marveč na prehodu med otroštvom in odraslostjo. Silovita težnja po samostojnosti, vedno močnejša kritičnost, odmikanje od dosedanjih skupnosti, od ljudi in domačije ter v zvezi z njim kljubovalnost in upiranje doslej priznavanim pravilom, telebanščine in razna dejanja, strast za branje, zanimanje za spolnost — vse to približno označuje mladega človeka med 11. in 14. letom, pri tem pa je vsak osebnost zase s svojimi enkratnimi posebnostmi. Spričo mnogih nevséčnih lastnosti in dejanj, ki jih na njem ugotavljajo, se mnogi starši upravičeno boje za njegovo nadaljnjo življenjsko pot, a tudi marsikateri učitelj dvomi o njem ter v črnih barvah slika njegovo prihodnost. Spoznali smo, da se v tej dobi ves ta ali oni iztiri, toda izkušnje

pričajo in znanost jih potrjuje, da burna predpuberteta ni dokaz za zmanjšano, ampak — če vzgoja v tej dobi ne zakrivi kaj drugega — za večjo življenjsko storilnost. Prehod od otroštva do odraslosti je vedno težaven in skoroda bi morali biti bolj zaskrbljeni, če bi naš otrok še nadalje ostal »vzoren« ter bi v predpuberteti ne razodeval nikakega nezadovoljstva, neuravnovesenosti, nagonške razdraženosti in kljubovalnosti. Vse to prinaša s seboj razvoj in po njem se mora ravnati tudi vzgojitelj. Potrebna je skrajna budnost, posebno še proti koncu predpubertete, ko kljubovalnost zamenja neko sanjarsko razpoloženje, ki priča, da je mlad človek odkril v sebi nov svet, svoj jaz in preko njega tudi svet. Tedaj je na pragu prave pubertete, ki je dostikrat še bolj burna in vzgojno še bolj težavna. Njen potek je v marsičem odvisen od pravilne vzgoje v predpuberteti.

Preden spregovorimo o njej, še nekaj besed o okolju, v katerem otrok živi. Okolje je tisti življenjski prostor, v katerem se otrok bolj ali manj trajno giblje in ki obsega ljudi, narodo z vsemi njenimi predmeti in pojavi, gospodarstvo, ustanove itd. Od vseh prihajajo do otrok različni vplivi in zapuščajo v njem svoje sledove, ga torej oblikujejo. Okolje je potemtakem za otrokov razvoj izredno važno, tako da pogosto slišimo: kakršno okolje, takšen človek. Na splošno je gotovo res, da je za marsikoga okolje odločilno, in sicer v dobrem ali slabem. Vendar nas izsledki novejšje psihologije opozarjajo, da isto okolje, v katerem živi n. pr. dva predpubertetnika, v resnici ni isto okolje. Posameznik namreč ne sprejme vseh vplivov, ki prihajajo do njega, ampak jih — seveda večinoma nezavesno — nekako izbira. Izmed dveh ali več otrok torej vsak isto okolje doživlja po svoje. Le tako si lahko razložimo, zakaj isti vplivi oblikujejo enega tako, drugega drugače. Le tako lahko tudi razumemo, zakaj poteka razvoj otroka, ki živi v najboljšem okolju, včasih vendarle neugodno, medtem ko se mnogokrat dvigne otrok, ki izhaja iz slabega okolja, nad svoje veliko bolj oblagodarjene vrstnike.

Pri tem imajo vednomno veliko vlogo individualne posebnosti, ki so tako številne, da jih v okviru kratkega članka ne moremo niti naštet. So otroci, ki imajo šibko življenjsko silo ali vitalnost, in otroci, ki od nje kar prekipujejo. Prve prav njihova šibkost obvaruje marsikatero telebanščino (kar seveda ni zasluža!), medtem ko drugi ne morejo iz njih. Eden ima bujno domišljijo, ki jo branje in filmi še bolj razvne, drugi pa je nima ter je zaradi tega manj ogrožen. Poznamo zelo občutljive otroke, ki na razne vplive pretirano reagirajo, a tudi zelo neobčutljive, pri katerih gredo mnogi neugodni, a tudi ugodni vtisi tako rekoč »mimo njih«. Prav tako naletimo na otroke, ki so odprti navzen, radi in brez težave govorijo in se včasih naravnost silijo v ospredje, a tudi na otroke, ki so vase zaprti, molčeči in odmaknjeni.

Po svoji važnosti je izmed vseh mogočih činiteljev v okolju na prvem mestu gotovo družina, takoj za njo pa družčina in šola.

drobniNASVETI

Kalno govejo juho očistimo, če kuhamo v njej čisto jajčno lupino.

Preveč slanim jedem lahko dodamo nekoliko sladkorja ali, če sladkor ne ustreza, nekoliko na liste narezane surovega krompirja, ki vsrka odvečno sol. Ali pa damo v jed kosček čiste morske gobe, ki jo čez nekaj časa zopet vzamemo ven.

Mastne in sadne madeže na tapetiranem pohištvu odstranimo s svežimi žemljami, ki smo jih osušile v pečici in prelomile na pol. S sredico drgnemo madeže, dokler ne izginejo.

Zmrznjena jajca položimo v svežo vodo, dodamo nekoliko soli in jih tako pustimo približno eno uro.

Ribja juha

Potrebujemo 1/2 kg rib ali ostanke večjih rib (glava, jetra), sol, žimo moko, sesekljano čebulo, korenje, peteršilj, česen in limonin sok.

Očiščene ribe osolimo, opečemo v maslu. V istem maslu pripravimo moko, sesekljano čebulo, korenje, peteršilj, česen, pridamo ribe, zalijemo, pokrijemo in pustimo, da počasi vre eno uro. Nazadnje juho precedimo, ribam odstranimo koščice, meso zrežemo na poljudne koščke ali pa ga pretlačimo v juho. Dodamo še limonin sok. Juho zakuhamo ali pa jo serviramo z opečenim kruhom.

Ribji golaž

Potrebujemo: 1 kg raznovrstnih rib, sol, 1/2 del olja ali masla, čebulo, žličko moke ali kruhovih drobtin, zelen peteršilj, česen, 2 žlički paradiznikove mezge, majaron, 1/2 kozarca vina, kisa ali limoninega soka.

Očiščene, narezane ribe osolimo, povajamo v moki in opečemo v olju in poberemo na krožnik. V istem olju pripravimo 3 dkg sesekljane čebule, žličko moke, pridamo strt česen in sesekljan peteršilj, zalijemo in pokrito kuhamo na slabem ognju 20 do 30 minut. Na koncu dodamo še paradiznik, opečene ribe, majaron in kuhamo 15 minut. Potem prilijemo vino, kis ali limonin sok. K golažu serviramo poletno ali krompir v kosih, lahko pa tudi narežemo kruh od prejšnjega dne, polijemo z golažem, pokrijemo in pustimo stati vsaj pol ure, da se kruh primerno prepoji.

Kako naj ravnamo s pozeblim trsjem

Nekateri vinogradniki so skraj obupali nad svojimi pozeblimi vinogradi in ker menijo, da letos ne bodo imeli zelenega pridelka, so vinograde zanemarili. Takšno ravnanje pa je po mnenju strokovnjakov pri Zadrudni poslovni zvezi v Kopru popolnoma zgrešeno.

Pozeblo trsje potrebuje posebno skrb. Če vinogradniki ne bodo pomagali pozeblemu trsju, da se opomore, bodo imeli dvojno ali celo trojno škodo. Zanemarjeno trsje namreč ne bo rodilo niti letos niti prihodnje leto. Tudi tretje leto bo pridelok zelo majhen. Zato vinogradniki naj ne zanemarijo pozeblim vinogradov, ker tisti, ki bodo pravilno oskrbovali pozeble trte, lahko že letos pričakujejo, da bodo nekaj nabrali, prihodnje leto pa lahko računajo z odlično trgatvijo. Pozeble trte zahtevajo posebno pozornost, predvsem v juniju in juliju.

Na enoletnem trsnem lesu je po zimi dobro vidno lepo razvito popje. Iz tega popja se čez poletje razvijajo več ali manj rodne mladice. Trs, kot živo bitje, je pripravljen na eventualne abnormalnosti. Zato spomladi ne požene iz vseh popkov. Najnižje popje na enoletnem lesu ostane nekako v rezervi, samo v primeru izredne potrebe, kot je bila letošnja majska pozeba, se to popje razvije in požene nove krepke poganjke.

Razen tega vidnega popja razvije trsni organizem še nevidno skrito popje pod lubjem debela in debelejših vej. V primeru poškodb se iz tega skritega popja razvije več zelenih poganjkov. Na pozeblem trsju opazimo izredno veliko novih poganjkov, ko poženejo po vsem trsnem delu in vejah. Le-ti so se razvili iz tako imenovanega skritega popja in so večinoma nerodoviti. Ker so ti poganjki brez vrednosti, je nujno, da jih odstranimo z debela in debelejših vej. Pletev nepotrebnih jalovih poganjkov bo koristila drugim rodnim in letošnjim pogankom, ki bodo rodili prihodnje leto.

Trs rodi praviloma na letošnjih pogankih, ki so se razvili iz vidnih očesc (popkov) enoletnega lesa, ki raste iz dvoletnega. Zato moramo pri zimskem obrezovanju trt puščati za rod le tak les. To pravilo mora vsak rezač brezpogojno upoštevati.

Poudarili smo, da vsaka trta skoraj redno ohrani v rezervi po nekaj popkov. To rezervno popje je navadno na temelju enoletnega rodne lesa in ga imenujemo bazalno ali temeljno popje. V primeru, da trto prizadene nesreča, kakršna je bila letos v za-

četku maja, bo pognalo to temeljno popje zelene mladike, ki bodo že letos delno rodile. Zato mora vinogradnik temu mladju, ki poganja iz rezervnih temeljnih očesc, posvetiti največjo pozornost, kajti krepko razvit enoletni les iz temeljnih očesc bo naslednje leto dal polno trgatve. Zato velja posebna pozornost tistim zelenim pogankom, ki rastejo iz temeljev enoletne rozge.

Poganjki so zaradi pozebe v razvoju zaostali. Obstaja pa nevarnost, da se do jeseni ne bi zadostno razvili. Za svoj razvoj namreč potrebujejo dovolj zraka, sonca in hrane. Prav je, da vse nepotrebne in pregoste poganjke odstranujemo s trsa, ker le tako bomo vzgojili dobre poganjke za prihodnje leto. Paziti je treba, da tega zelenega mladja ne uniči peronospora. Skrbno je treba

škropiti z 1 do 1,5% raztopino modre galice ali z 0,3% raztopino ditana. Da bo pozeblo trsje laže prestalo poškodbe po slani, moramo vinograde čimprej pognojiti z umetnim gnojilom. Na vsakih 1000 kvadratnih metrov vinograde potresemo mešanico gnojil, sestavljeno iz 15 kg amonij-sulfata, 15 kg superfosfata in 10 kg kalijeve soli. Superfosfat in kalijeve sol sta nujno potrebna za pospeševanje zorenja letošnjih poganjkov.

Vinogradniki, ki bodo upoštevali ta navodila, bodo imeli že letos kljub pozebi zadovoljivo trgatve, prihodnje leto pa bo znatno boljše in celo normalna. Vsi, ki potrebujejo v zvezi s tem navodila ali nasvete, naj se obrnejo z vprašanji na Zadrudno poslovno zvezo Koper ali na bližnje kmetijske zadruge.

IZ DELA NAŠIH KMETIJSKIH ZADRUG

V Dutovljah sodijo med najboljše

Kmetijska zadruga v Dutovljah je v letošnjem letu storila marsikaj, da bi povečala kmetijsko proizvodnjo in da bi z razpoložljivimi sredstvi tudi drugim organizacijam, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, omogočila uspešnejše delo. Tako je Kmetijsko gospodarski šoli v Dutovljah, tamkajšnjim ženam zadrudnicam in aktivu mladih zadrudnikov dodelila po 30 tisoč dinarjev za njihove potrebe. Zene zadrudnice so iz tega denarja že nabavile več kot tisoč enodnevnih piščancev štajerske pasme, razen tega pa nameravajo kupiti stroj za predelavo sadja v sokove.

Ta kmetijska zadruga je v svojem gospodarskem programu določila 40 tisoč dinarjev za registriranje naročnine »Kmečkega glasa« svojim članom, po 5.000 dinarjev pa za strokovna predavanja, za eksperimentiranje v kmetijstvu in za kritje stroškov pri izvajanju selekcioniiranja trt. Za sto tisoč dinarjev so kupili plemenskega bika, 70 tisoč dinarjev pa so namenili organiziranju kmetijske razstave.

Nabavili so tudi frezo s priključki za okopavanje, pletev in škropljenje. V načrtu pa imajo, da bodo kupili še kosilnico in plug.

Poudariti je treba, da se KZ Dutovlje, edina na Krasu, resno ukvarja z gojenjem trt-cepeljenk. Gojijo jih v vinarški zadrugi v Vipavi. Letos so prodali že 13.160 cepeljenk prve vrste, predvsem bližnjim krajem, sedaj pa imajo v tej vinarški zadrugi v vzgoji še

15 tisoč cepeljenk, ki jih bodo vzgojili do drugega leta z lastnimi cepiči odbranih trt-teranovk.

Na področju te kmetijske zadruge je tudi zelo razvita živinoreja. Molzni nadzornik pregleduje molzno sposobnost več kot 250 krav, last članov zadruge, ki dosega določeno molzno sposobnost. Kako velik uspeh so dosegli živinorejci te zadruge z gojenjem plemenske živine je dokaz, da so oddali več glav vzgojene živine v tiste kraje naše države, kjer to pasmo šele uvajajo.

Kaže torej, da je kmetijska zadruga v Dutovljah na pravi poti in da si njen upravni odbor prizadeva tako za povečanje kmetijske proizvodnje kakor tudi za uspešno delo drugih kmetijskih družbenih organov, kot so žene zadrudnice, aktiv mladih zadrudnikov, kmetijsko-gospodarska šola itd.

OBNOVLJENO UPANJE NAŠIH KMETOVALCEV

Pozebla rast si je opomogla

Škoda, ki jo je v noči od 8. na 9. maj povzročil mraz, je bila ocenjena na več sto milijonov dinarjev. Največ je bilo škode na trtah, ki so do takrat pognale že do deset centimetrov dolge poganjke, dalje na sadju, paradizniku in krompirju.

Ko je posijalo toplo sonce in je izdaten dež, ki ga je v dveh dnevih padlo nad 40 mm, dobro

Čemu odpor?

O UMETNEM OSEMENJEVANJU KRAV

V koprskem okraju, zlasti še v predelih nekdanjega postojnskega in sežanskega okraja, je živinoreja ena izmed najvažnejših kmetijskih panog. Zadnja leta posvečamo govedoreji in živinoreji sploh večjo skrb. Odbiramo moške in ženske plemenske živali, nadzorujemo proizvodnost mleka, potomce itd.

Za dober izbor živine je umetno osemenjevanje krav in telic najcenejši in najbolj učinkoviti ukrep. Ponekod oplojujejo na umeten način tudi druge živali, kot kokoši, ovce, kobile itd. Nekateri naši živinorejci tej novosti še ne zaupajo in se je otepajo. Naj zaradi tega zapišemo nekaj besed o pomenu in važnosti umetnega osemenjevanja goveda.

Prednosti umetnega osemenjevanja krav in telic ni malo. Na ta način imamo lahko dvajsetkrat manj plemenskih bikov, potomci so zanesljivo dobri, razen tega pa preprečujemo tudi kužne bolezni, posebno trihomonos (kužna jalovost), ki je ponekod popolnoma preprečila naravno oplojevanje.

Umetno osemenjevanje opravljajo strokovnjaki, nadzirajo in vodijo jih veterinarji. Plemenjaki, katerim odvzemajo seme, morajo biti popolnoma zdravi in v dobri plemenski kondiciji. Pregledajo in ocenijo jim spermo (seme), posebno so pa pozorni na to, da ne prenašajo kužnih bolezni, kar je pri naravnem oplojevanju skoraj nemogoče preprečiti.

Odvzemanje semena in oplojevanje poteka nekako takole: V posebnih centrih imajo izbrane in preizkušene bika; seme jim odvzemajo na vsake tri do štiri dni. Bik zaskoči umetno ali pravo kravo — ponekod spuščajo celo bika na bika — in mu prestreže seme v umetno vagino. Ta je valjaste oblike, dolga približno 22 cm, s premerom 5,5 cm in ima dvojne stene. Zunanja stena je iz trde, notranja pa iz mehke gume. V prostor med ste-

nama vlijejo toplo vodo, notranji del namažejo z vazelinom in ko je ta priprava, ki se končuje v stekleno zbiralko sperme, segreti na 41 do 42 stopinj C, pe najprimernejša, kajti bik pri tej toploti najraje izloči seme. Takoj nato ugotovijo količino, barvo, duh in čistost semena, pod mikroskopom pa še koncentracijo in vitalnost (življenjsko silo) semenčic (spermatozoidov). Spermo še razredčijo, da zagotovijo semenčicam boljše življenjske pogoje. Zanimivo je, da živi razredčeno seme približno osem dni, medtem ko je življenjska doba nerazredčene semena le nekaj ur. Pregledano in razredčeno seme dajo v sterilne epruvete in jih postavijo v hladilnik kjer je temperatura od 4 do 10 stopinj C. Seme je tako pripravljeno za uporabo.

Najboljši čas za oploditev krave ali telice je 12 do 24 ur po prvih znakih gonjenja; gonjenje traja 36 ur. Osemenjevalec obhodi svoje področje vsakih 24 ur, da lahko oplodi vse živali, ki so bile prignane na določeno mesto. Pred oploditvijo mora biti žival zdravstveno pregledana. Bolnih živali ne osemenjejujejo.

Pri osemenjevanju, ki je dokaj preprosta zadeva, rabijo ogledalo, električno svetilko, brizgalko in neko stvar za vpijanje sluzi ter desetinko ccm semena, ki ga vbrizgajo v ustje matrice. Žival naj ima pri tem zadnje noge 35 do 50 centimetrov višje od sprednjih. Oplojujemo sicer na več načinov, vendar gre v bistvu vedno le za to, da se seme plemenjaka združi z zrelim jajčecem ženske živali.

Strokovnjaki veterinarskih zavodov in ustanov imajo nad svojim delom točen pregled in skrbno nadzorujejo potomce (progenotiranje) in to je dovolj zanesljivo jamstvo, da bomo z umetnim osemenjevanjem pri govedu dosegli pričakovane uspehe. Zatorej sta bojazen in odpor nekaterih živinorejcev pred umetnim osemenjevanjem povsem neupravičena.

Naj na kraju omenim še zanimiva raziskovanja, s katerimi se ukvarjajo nekateri znanstveniki. Znano je, da prenese bik na tele 50 odstotkov svojih lastnosti, drugih 50 odstotkov pa krava. Zato so dobri plemenski kravam posepešili ovulacijo jajčec in oplodijo s spermo dobrih bikov manj vredne krave. Taka krava torej ni mati teletu, ki ga rodi, temveč le hrani in oskrbuje tuje bitje, ki se v njej nemoteno razvija. Na ta način povzroča krava slabše kvalitete živali, ki ima visoke genetske vrednote. Za sedaj je to še stvar proučevanja in študija in morda ni več daleč čas, ko bo prav ta izsledek uspešno in temeljito izboljšal stanje v živinoreji. Z. B.

Prem

V okolici Prema, zlasti v Zgornji in Spodnji Bitnji, se je letos pojavil izredno velikih količinah koloradski hrošč. Kmetovalci so sami uvideli, da je treba proti njemu začetni z energičnim bojem in da tega nevarnega škodljivca doslej niso vzeli resno. Zato pa je prav te dni videti, kako po krompirjevih nasadih marljivo zaprašujejo s Pantakonom in drugimi zaščitnimi sredstvi, ker se samo pobiranje ni pokazalo dovolj učinkovito.

Uspešno delo zadrudnic

Med ženami zadrudnicami v sežanski občini je dutoveljski odbor žena zadrudnic najaktivnejši. Ne samo, da so s finančno pomočjo tamkajšnje kmetijske zadruge, katere upravni odbor kaže veliko zanimanje za njihovo delo, samoiniciativno nabavile okrog 1000 enodnevnih štajerskih piščancev, s katerimi bodo začeli gojiti perutninarstvo v širšem obsegu, pač pa so tudi dale pobudo za ustanovitev krožkov tega odbora žena zadrudnic v Pliskovici.

NEKAJ ZA NAŠE VINOGRADNIKE

Važna so pravočasna poletna opravila

Za pravilno oploditve in dober pridelok je pri vinski trti potrebno tudi pravočasno in dosledno opravljanje poletnih opravil, med katerimi so najvažnejša nandanje, pinciranje, čiščenje zalistkov in vršičkanje. Namen teh opravil je ohraniti na trsu toliko mladik, listja in zalistkov, kolikor je nujno potrebnih, da dosežemo boljši pridelok.

Med vegetacijo je prvo opravilo nandanje. To je odstranjevanje nepotrebnih mladik in popkov. Na starem in tudi na enoletnem lesu vinske trte odganja spomladi večje število mladik, ki so neplodne, porabijo pa za svoj razvoj velike količine hranilnih snovi. Če je trta preveč gosta, se asimilacija poslabša. Mladike se medsebojno zasenčijo in peronospora ter oidij imata boljše pogoje za razvoj. Zaradi tega je prav, če pustimo na trsu samo plodne mladike in tiste, ki so potrebne za vzgojo trsa v prihodnjem letu. Vse, kar je nepotrebno, je priporočljivo odstraniti čimprej. Se pravi: s šparonov odstranimo vse nerodovite poganjke razen prvih dveh,

bolje pa je, da odstranimo že popje. Če je trta močne rasti in kaže, da se bodo zaradi tega plodni poganjki preveč bujno razvili, je prav, če pustimo kakšen nerodovit poganjek, ker se tako odvajajo odvečni sokovi. To je zlasti važno pri visokih in širokih vzgojah. Pri starih in že oslabeledih trtah pa odstranimo vse nerodovite poganjke.

Mandanje sledi pinciranje, to je krajšanje rodnih poganjkov takrat, ko je premočna rast mladik.

Če mladike močno rastejo, porabijo mnogo hranilnih snovi (asimilatov) in svetetje ne dobi dovolj hrane. Zato se lahko pojavi odpadanje cvetov, kar imenujemo osipanje. Da bi se cvet in plod pravilno razvila, zastostujejo že štirje listi nad najvišjim grozdom na poganku. Pinciramo le rodne poganjke na šparonu, medtem ko poganjke iz reznikov ne pinciramo. S krajšanjem rodnih poganjkov pravzaprav usmerjamo rast cele trte, ker s tem zaustavljamo rast bujnih poganjkov in pospešujemo rast šibkejših.

Iz očesc pri listnem peclju izrastejo zalistniki, od katerih pa trta nima nobenih koristi, ker le-ti porabljajo asimilate in se tam boleznijo laže razvijajo. Zalistnike je zato treba odstranjevati čimprej, po možnosti dokler so še čisto majhni. Kajti te lahko odstranimo popolnoma, medtem ko moramo rezati starejše zalistnike nad drugim listom, ker bi lahko s trganjem poškodovali rožgo in glavno oko.

Vršičkanje ali prikrajševanje poganjkov iz reznikov opravimo praviloma v juliju, ko preneha bujnost rasti in začno mladike na spodnjem delu leseneti. Če vršičkamo prezgodaj, izrastejo iz zgornjih popkov močni zalistniki, s čimer dosežemo prav nasprotni učinek kot smo ga želeli; če pa ne vršičkamo, se bujne mladike povesejo, njihov vrh pa zaseneči spodnje liste in grozde. Zato moramo vršičkati približno 12 do 15 centimetrov nad najvišjim grozdom.

Ta poletna vinogradniška opravila so torej sestavni del nege trsa ali ampelotehnik in so nujna ter jih moramo zato kar najskrbneje opraviti. Inž. Godec

Naprej po poti graditve

Priprave za pogon steklarne, oddelka ljubljanske Tovarne optičnih stekel »TOS« v Hrpeljah, se čedalje bolj bližajo zaključni fazi. To je dokaz, da je strokovno vodstvo podjetja posvetilo prvenstveno skrb za pogon svoje surovinske baze.

Pred dnevi je posebna komisija po temeljitem pregledu steklarskih peči ugotovila, da le-te ne ustrezajo potrebam in bo treba zgraditi nove peči. Menijo, da bo gradnja novih peči veljala okrog 22 do 25 milijonov dinarjev, razen tega pa bodo morali preskrbeti znatna denarna sredstva za ureditev vseh objektov v steklarni.

Proizvodni program steklarne

Vedno več prometnih nesreč

Število prometnih nesreč vedno bolj raste. Medtem, ko jih je bilo v maju 31, to je za 19% več kot jih je bilo v istem mesecu lani, jih je bilo v prvih 18 dneh junija že 33.

Prometne nezgode v maju so zahtevale smrt pešca, 17 oseb je bilo teže, 20 pa laže ranjenih. Med ponesrečenci je bilo 12 voznikov motornih vozil, 17 potnikov, 5 kolesarjev, 2 voznika vprege, 1 pešec in 1 otrok.

Materialna škoda na 26 motornih vozilih je ocenjena na 4 milijone 626 tisoč dinarjev. Najobčutnejšo škodo so utrpeli inozemci, saj je bilo 6 tujih avtomobilov uničenih za milijon 840 tisoč dinarjev, škoda na motornih vozilih, last splošnega ljudskega premoženja, pa je bila za nekaj čez 100.000 dinarjev manjša.

Zalostna je ugotovitev, da so 18 prometnih nesreč povzročili poklicni šoferji. Vzrok nesrečam je vedno isti, vsaj v večini primerov: prehitra in neprevидna vožnja. Zato je bilo tudi največ prevrnitev z avtomobili in medtem ko je bilo ponoči le 9 nesreč, jih je bilo čez dan 22, večinoma na glavnih in več ali manj ravnih cestah.

Staršem v premislek!

V tem mesecu se je zgodila že šesta prometna nezgoda, ki so jo povzročili otroci. Med najtežje sodi nesreča, ki je bila v nedeljo zvečer sredi Kopra. Triletnega Valterja Pucerja je na cestišču JLA podrl osebnih avtomobil. Do podobne prometne nezgode je prišlo pred časom v Ilirski Bistrici. Sestletna Grozdana Grubič je prišla pod osebni avtomobil in dobila lažje telesne poškodbe. 4. junija je pri Krcnih blizu Marezig obležala na cesti 5-letna Jasna Kozlovič; povozil jo je motorist. Istega dne se je pripetila podobna nezgoda v Piranu. Desetletna Ivanka Kocjancič se je igrala z žogo. Ko ji je ušla na cesto, je stekla za njo, toda v tem trenutku je privozil mimo poltovornih avto in — nesreča je bila tukaj. Dvanajstletni Jože Tavčar iz Krepljev se je vozil z biciklom in se zaletel v starejšega pešca. Naj na koncu omenimo še primer devetletnega Silva Marinaška iz Planine. V trenutku, ko je prihajal avtomobil, je naglo prečkal cesto in jo izkupil. Dobil je lažje telesne poškodbe.

Naj bodo te nesreče ponovno opozorilo staršem. Pazite na svoje otroke! Cesta je namenjena prevoznim sredstvom, pločniki in robovi cestišča so pa za pešce. Kadar prečkate, ozrite se na obe strani, zaradi neprevидnosti postanete lahko invalidi!

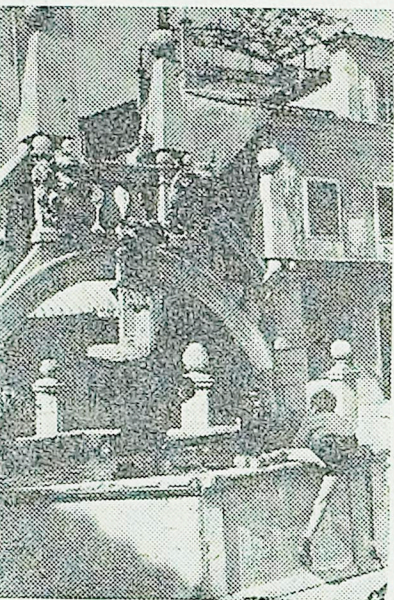
Detajl iz piranske ladjedelnice

še ni dokončno izdelan, po vsej verjetnosti pa bodo izdelovali le mehka stekla, ki so vsekakor najprikladnejša za izdelovanje predmetov steklopihaške stroke.

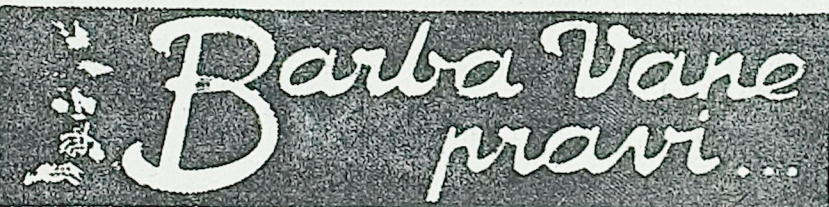
Težave pa imajo v podjetju zaradi nezadostnega števila strokovnega kadra, ki naj bi upravljali celotni potek proizvodnje. Nujno potrebno bo zato uvesti tesnejše sodelovanje z drugimi steklarnami, ki že imajo dolgoletno delovno tradicijo. Razen tega pa namerava matično podjetje še nadalje štipendirati nekaj svojih učencev v steklarski šoli.

Steklarna v Hrpeljah bo prvenstveno izdelovala steklene cevi in palice, ki jih je matično podjetje v Ljubljani moralo doslej nabavljati na domačem ali tujem trgu. S tem, da bo imelo to podjetje lastno steklarno, se bodo cene nekaterim izdelkom znatno znižale. V načrtu ima steklarna tudi proizvodnjo drobnih izdelkov steklarske industrije, ki so zelo iskani na domačem in tujem tržišču, kot n. pr. predmeti signalne optike.

Vodstvu podjetja TOS je uspelo oskrbeti surovinsko bazo in kaže, da se bo to podjetje s povečanjem delovne storilnosti kaj kmalu uvrstilo med pomembnejše industrijske obrate steklarske stroke.

Koprška razglednica: otroci ob starinskem vodnjaku

Ko sem se zadnjič sprehajal okrog Kopra, sem mimogrede ugotovil, da v naše mesto mnogo laže prideš, kot pa odideš iz njega. Reveži so zlasti tisti turisti, ki ne poznajo naših krajev. V Koper še nekako pridejo, potem pa se vrtijo tam okrog Triglavu in sprašujejo, kod naj jo mahnejo v Piran in Portorož. Po vsem tem se mi zdi, da ne bi bila popolnoma odveč poštna deska, kjer bi bilo to zapisano. To bi bilo nekako za prvo silo. Potem bi pa tam pri Semeđeli poleg deske, ki nam pove ime za to naselje, postavili še eno, kjer naj bi pisalo KOPER, da bi tudi tisti, ki pridejo s piranske strani vedeli, kje so.

Z vročino prihaja v deželo tudi nova moda. Tako sem videl pred dnevi v našem Triglavu bose plesalce, ki so se vrteli po plešišču. Kar lep pogled. Vendar bi priporočil hotelu, da — seveda, če ima namen še naprej dopuščati podobne atrakcije — poskrbi tudi za nekoga, ki bo proti primerni odškodnini umival noge pred nastopom. O Triglavu pa še to: tiste mape za revije so res nekaj lepega. Le zakaj so zmeraj prazne?

Zvečer sem šel mimo Slavčka in se za hip ustavil. Ni kaj reči. Lepo urejen lokal in tudi plešišče. Vse je bilo razsvetljeno, da mi je kar vid jemalo. Ko pa sem zavil v tisti prostorček, kamor gremo le v primeru potrebe —

Hitri tempo razvoja steklarne v Hrpeljah pa nekaterim ne gre v račun. Zavestno širijo vesti, da vladajo v steklarni trenja, ki naj bi kvarno vplivala na razvoj tega gospodarskega obrata. O trenjih ni govora, kajti delovni kolektiv živi in dela kot homogeno celota na vseh sektorjih družbenega upravljanja. Odveč bi bilo poudarjati, da nima časa misliti »na spletkarjenja in intrigantstva«, ker se dobro zaveda svojih nalog v zvezi s povečanjem produktivnosti dela in s težnjo po zadovoljivji tržišča, na drugi strani pa ima dovolj močne družbene organe, ki so sposobni odvracati vse nedostatke, kolikor bi se pojavljali v obratu. J. M.

Piranska razglednica

Sem in tja po Dutovljah

Kmetijsko-gospodarska šola v Dutovljah ter osnovni šoli Dutovlje in Skopo bosta v soboto, 22. junija, priredili v Dutovljah razstavo ročnih del ter gospodinskih, krojnih in šivilskih izdelkov gojencev vseh treh šol. Razstava, ki bo pokazala njihovo enoletno delo z več kot 80 izdelki, bo odprta dva dni.

Po uspešnem zaključku letošnjega šolskega leta, saj od približno 50 gojencev dvorazredne Kmetijsko-gospodarske šole v Dutovljah ni bil nihče negativno ocenjen, je vodstvo šole priredilo tridnevno poučno ekskurzijo. Ob tej priložnosti so si gojenci ogledali kmetijsko-gospodarske obrate v Mariboru, Tovarno dušika v Rušah, hidrocentralo na Dravi in eno izmed mariborskih tekstilnih tovarn.

Prosvetno društvo »Venček« v Dutovljah je pred kratkim dvakrat uprizorilo Finžgarjevo ljudsko igro Divji lovec. Delo je režiral Milan Uran, okusno sceno je pripravil Miro Makovec, ki mu velja vse priznanje za trud, da je predstava dobro uspela. Igralci pa so pokazali, da so več ali manj večji uprizorjanja zahtevnejših dramskih del. V nedeljo bo ta igralska skupina nastopila z Divjim lovcom v Stanjelu.

Telesno-vzgojno društvo Partizan se resno pripravlja na republiški festival v Ljubljani. Pionirke, pionirji, mladinke in mladinci pridno vadijo za skupinski nastop.

TVD Partizan v Dutovljah šteje okrog 100 včlanjenih doma-

činov, ki so letos nastopili na telovadni prireditvi v Sežani ter na domačih proslavah. Zanimanje za telesno vzgojo bi pa bilo večje, če bi imeli na razpolago več telovadnega orodja in tudi več moških vaditeljev.

Uspehi dela niso majhni

V petek, 14. junija je bila v Divači slavnostna seja Občinskega komiteja LMS. Seji je prisostvoval tudi predsednik Občinskega ljudskega odbora in član Občinskega komiteja ZK Divača Janko Valentinčič, ki je navzočim v pozdravnem govoru nanizal nekaj koristnih napotkov za delo. Predsednik komiteja Janko Lipold je v svojem nagovoru orisal uspehe mladinskih organizacij divaške občine, ki niso majhni. Tako so razen aktiva v Divači ustanovili tudi aktiv mladih zadrugnikov v Vremah, ki se lepo razvija. V načrtu pa imajo ustanavljanje aktivov mladih zadrugnikov tudi v brkinskih vaseh. Člani mladinske organizacije aktivno sodelujejo v številnih društvih in organizacijah, pa tudi, predvsem v Kurilnici JŽ, v organih delavskega samoupravljanja. Več kmečkih fantov je bilo letos izvoljenih v upravne odbore kmetijskih zadrug, kar

kaže na resno zanimanje kmečke mladine za upravljanje KZ.

Po tem, ko je predsednik Janko Lipold nakazal nekaj razlogov za nadaljnje delo, je razdelil osmim mladinkam in mladincem pohvale Obč. komiteja LMS za njihovo dosedanje delo.

Hotel Triglav v Kopru je dobro pripravljen za sprejem gostov

tovtstva lastnemu vnuku, ne more pričakovati, da bodo naša sodišča ob tem brezbrizna. Uprava hotela seveda čaka, da se bo izkazalo, da je možak nedolžen ali ne, medtem pa čas neizprosno teče svojo pot, restavracijski vrt pa porogljivo kaže turistom in domačim gostom svoje razkopano lice...

Se v Izolo sem stopil. Povabili so me, naj si pridem ogledat, kako so popravili tisto luknjo na cesti pri mostu zraven pokopališča. Šel sem kar s kolesom in videl, da je delo narejeno kot se spodobi. Zato jih moram res pohvaliti, sem si rekel in veselo pognal kolo, pa toliko da nisem zletel čez krmilo. Tako trdo sem namreč butnil v naslednjo luknjo, ki je odgovorni menda niso videli.

Mimogrede sem hotel obiskati nečaka, ki si nabira znanje v Vajenski šoli. Trikrat sem vprašal, kje je ta šola in ljudje so mi rade volje pokazali, kod naj grem. Vendar je sam nisem našel. Neka dobra duša me je morala spremiti prav do vrat. Ne, takšen maček pa res nisem, da bi vohal, da se za napisom Istituto tecnico commerciale skriva Vajenska šola.

Na, komaj sem dobro začel in že smo na koncu. Zadnje čase res ne morem kam dlje naokoli. Pa ne da bi iz drugih krajev ne bilo ničesar zame! Nasprotno: vabijo me na vse konce in kraje, pa povsod nikakor ne utegnem. In kar bojim se, da bo skozi vso sezono tako. Zato bom hudo hvaležen vsem, ki se bodo sami kaj spomnili name. Zlasti prijateljem iz Postojne, Pivke, Bistrice in Sežane, ki jih še posebej pozdravljam in se jim toplo priporočam.

Vaš Vane

II. javna produkcija Glasbene šole v Piranu

Pred skoraj prazno dvorano gledališča Tattini v Piranu je bila 14. t. m. II. javna produkcija piranske Glasbene šole. Nastopili so: pevski zbor cicibanov, 10 violinistov, 17 pianistov, 2 solista in salonski orkester.

Gojenci šole so spored zelo dobro izvedli, le žal, da Pirančani za tovrstne prireditve ne kažejo potrebnega zanimanja.

Piranska mestna godba je oživljena

V splošno zadovoljstvo piranske javnosti so se zopet oglasili zvoki piranske godbe. Trenutno šteje 20 godbenikov, predvidevajo pa, da se bo njihovo število do konca leta dvignilo na 50. Piransko godbo vodi znani kapelnik, komponist in nekdanji ravnatelj Glasbene šole v Ribnici Ferdinand Poznič. Ze po 14 dneh vestnega dela je oživljena piranska mestna godba dvakrat javno nastopila in to v pozdrav ladjanja »Pohorje« in »Partizanka«, ki sta se te dni mudili v piranskem pristanišču.

VIR

TELESNA VZGOJA • ŠPORT • ŠAH

Pred vrati festivala

Se nekaj dni nas loči od festivala slovenske fizkulture, ki bo zadnji teden junija v Ljubljani. Na njem bomo manifestirali uspehe slovenske telesne vzgoje in športa v letih po osvoboditvi. Vsega skupaj bo okrog 30 kvalitetnih športnih prireditev z veličastno parado 29. junija in z množičnim nastopom dan pozneje na ljubljanskem stadionu.

Na vseh teh prireditvah bodo nastopili tudi primorski športniki in telovadci, ki se že nekaj tednov najskrbneje pripravljajo. Posebno pridni so telovadci, ki so mnogo napredovali glede korakanja, drže telesa ter glede kvalitete izvajanja vaj. Seveda — za uspeh pa bo potrebno sistematično vežbanje vse do zadnjega dne.

Glede športnih panog lahko rečemo, da so v glavni posebnosti, ki bodo nastopili na festivalu. V nedeljo so bile v Sežani finalne tekme v nogometu in rokometu. V tekmovalstvu članov v malem rokometu so Koprčani osvojili naslov prvaka Primorske brez borbe, ker se ekipa Ajdov-

ščine ni pojavila na igrišču. Isto velja tudi za ženske predstavnice te panoge, medtem ko so mladinske ekipe nastopile. Ajdovski mladinci so zaslužno premagali Pirančane z 18 : 13, Pirančanke pa so premagale žensko mladinsko ekipo iz Ajdovščine s 6 : 4. V članski konkurenci je torej Koper dvakratni prvak Primorske, moško mladinsko prvenstvo je osvojila Ajdovščina, žensko pa Piran. Ob vsem tem je treba pripomniti, da izostanek od finalnega srečanja ne dela časti Ajdovščini. Upajmo, da bo nastopila vsaj prihodnjo nedeljo, ko bo v Ajdovščini izločilna tek-

ma za Jugoslovanski pokal s Koprrom. Če pa spet ne nameravajo nastopiti, naj to prej javijo, kajti naša društva Partizan nimajo toliko sredstev, da bi jih po nepotrebnem razmetavala.

Zanimivo je, da sta se v finalni tekmi za naslov nogometnega prvaka Primorske pomerili dve podeželski ekipi, in sicer Šmarje in Miren. Zmagali so zaslužno zastopniki goriškega okraja z 1:0 (0:0). Zaradi velike vročine igra ni bila na posebni višini. Moštvu sta bili enakovredni in edini gol tekme je padel povsem nepričakovano iz nenevarnega položaja. Zoga se je namreč počasi kotajlila proti голу in obtičala v mreži presenečenega šmarskega vratarja.

ŠAH

Še enkrat - temeljita revanža

Dvoboj med Koprčani in Piranom za naslov moštvenega šahovskega prvaka koprškega okraja je bil podoben dvoboju Koper : Izola. Kakor pri Izoli so Koprčani povsem razočarali tudi proti Piranu v prvem kolu. V obeh revanžnih srečanjih pa so se temeljito revanžirali. Izolo so premagali z 9:1, Piran pa s 7 in pol : 2 in pol. Tako so se plasirali v finale moštvenega prvenstva koprškega okraja, kjer se bodo pomerili z zmagovalcem srečanja Sežana : Postojna. Posamezni rezultati revanžnega dvoboja Koper : Piran so naslednji:

Gerželj—Lokovšek	1:0
Zavec—Veber	1:0
Habič—Kuk I.	remi
Srdoč—Kuk II.	1:0
Lorenčič—Dolinšek	remi
Lemut—Struna	1:0
Erjavac—Klobučar	remi
Grom—Antolovič	0:1
Rižner (brez borbe)	1:0
Rozin—Baželj	1:0

NEUPRAVIČEN PORAZ

V nedeljo je bilo v Ajdovščini prijateljsko srečanje šahovskih reprezentanc koprškega in goriškega okraja. Goričani so zmagali z nepričakovano visokim rezultatom 9:1.

Ker so Koprčani zmagali v prvem srečanju s 5 in pol : 4 in pol, je torej končni rezultat dvoboja 13:7 v korist Kopra.

Razpis

o vpisu na Nižjo kmetijsko šolo Ravne pri Pivki na Krasu

Nižja kmetijska šola Ravne, pošta Pivka, sprejema prošnje za vpis na enoletno kmetijsko šolo splošne smeri za leto 1957/58 za fante in dekleta od starosti 16 do 21 let do meseca septembra pod sledečimi pogoji:

1. da ima prosilec veselje do kmetijstva in da se bo po šoli zaposlil doma na kmetiji ali na kakem socialističnem področju,
2. da prosilec predloži zadnje šolsko spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo in potrdilo o plačevanju mesečne vzdrževalnine 4.000 din,
3. da je prosilec končal osnovno šolo ali vsaj 2 razreda gimnazije. Pouk prične 16. IX. 1957. Oskrba je vsa v internatu. Učenci se bodo seznanili z vsemi vejami kmetijske dejavnosti s posebnim poudarkom na živinoreji in sadjarstvu.

Uprava Nižje kmetijske šole Ravne, pošta Pivka

PORAZ ODREDA V KOPRU

Koprski mladinci so te dni za beležili zelo lep uspeh, saj jim je uspelo premagati mladinsko moštvo ljubljanskega Odreda s 47:39 (20:7). Mladinci Odreda so kandidati za osvovitev naslova mladinskega prvaka Slovenije. Uspeh Kopra je vsekakor presenetljiv, čeprav je treba upoštevati, da so se Ljubljanci pripeljali v Koper s kolemi in da po 130 kilometrih vožnje igrati tekmo, niso mačje solze. Pri Kopru se je zlasti odlikoval Kastelic, ki je dosegel 12 košev, pri Ljubljancih pa je bil najboljši Trop, ki je dosegel 25 košev.

Koprski mladinci so razen tega odigrali prijateljsko tekmo v Sežani in premagali tamkajšnje moštvo z rezultatom 100:34. S tem so koprski košarkarji prebili tako imenovani »zvočni zid« pri košarki.

OBVESTILO

Obveščamo vsa društva in organizacije, da nimamo sredstev za razne podpore, zato na prošnje ne bomo odgovarjali.

Gradbeno podjetje »Gradbenik«

Izola

DVOKOLESA od 7.000 lir naprej in MOTORNA DVOKOLESA od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pletja 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

PRODAM po ugodni ceni blago za ženski kostim ali moško obleko. Prodajam tudi letno moško obleko za din 6.000.—. Naslov v upravi lista.

POZOR! Ob priliki tržaškega velesejma nudimo po izredno nizkih cenah: KOLESA, CIKLOMOTORJE, MOTORNJE KOLESA ter vse nadomestne dele. Po naročilu pošiljamo tudi v inozemstvo. Obiščite trgovino Cottur, Trst, ulica Crispi 8.

KOPER: 21., 22. in 23. junija ameriški barvni film POSLEDNJIC SEM VIDEL PARIZ; 24. in 25. junija ameriški film ROBIN HOOD AVSTRALIJE; 26. in 27. junija nemški barvni film POVEST O MALEM MUKU.

IZOLA: 22. in 23. junija ameriški barvni film OPUSTOŠENA DŽUNGLA; 24. in 25. junija ameriški film KO ODIDEM; 26. junija braziljski film RAZBOJNIK; 27. in 28. junija nemški film MOČNEJSI OD NOČI.

SEČOVLJE: 22. junija braziljski film RAZBOJNIK; 23. junija poljski film ZAKLAD; 27. junija ameriški barvni film POSLEDNJIC SEM VIDEL PARIZ.

ŠMARJE: 22. junija ameriški barvni film LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA; 23. junija braziljski film RAZBOJNIK; 26. junija ameriški barvni film POSLEDNJIC SEM VIDEL PARIZ.

SKOFIJE: 22. junija poljski film ZAKLAD; 23. junija ameriški film LETEČI VRAGI; 26. junija nemški film MOČNEJSI OD NOČI.

DEKANI: 22. junija ameriški film LETEČI VRAGI; 23. junija ameriški barvni film LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA.

POSTOJNA: 21., 22. in 23. junija italijanski barvni film SCAMPOLO 53; 25. in 26. junija mehiški film POSLEDNJA ZELJA.

PIVKA: 22. in 23. junija italijanski film NA KONICI MEČA; 26. in 27. junija argentinski film KALNE VODE.

SEŽANA: 22. in 23. junija francoski film VLAKI ODHAJAJO; 25. in 26. junija angleški film CLOVEK IZ ALAMA; 27. in 28. junija ameriški film VOJSKA SVETA.

Radio KOPER

Nedelja, 23. junija

8.00 Kmetijska oddaja: Priprave za mlačev na Goriškem — Kako poteka odkup v obalnem pasu — 8.30 Lahka glasba — 9.00 Oddaja za Beneške Slovence — 13.30 Za našo vas (studio Radia Ljubljana) — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Poje zbor primorskih študentov »V. Vodopivec« p. v. A. Nanuta — 17.30 Reportaža z 2. polčasa medmesne nogometne tekme Brno : Ljubljana — 19.30 Repertar za 2. polčasa medmesne nogometne tekme Brno : Ljubljana — 19.30 Radijski dnevnik (studio Radia Ljubljana).

Ponedeljek, 24. junija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sport doma in po svetu — 15.00 Vesti — 19.30 Radijski dnevnik (studio Radia Ljubljana).

Torek, 25. junija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Torkov operni oder — 14.30 Gospodarska oddaja: Ali smo izkoristili vse možnosti premiranja — 15.00 Vesti — 15.25 Slavenske narodne priredbe J. Stojanovića — 19.30 Radijski dnevnik (studio Radia Ljubljana) — 20.00 Poročila s kongresa delavskih svetov v Beogradu (studio Radia Ljubljana) — 20.30 »Poti do miru« (posebna oddaja ob obletnici podpisa Ustanovne listine OZN — studio Radia Ljubljana) — 22.00 Poročila (studio Radia Ljubljana)

Sreda, 26. junija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturno življenje: Primorski študenti med počitnicami — 15.00 Vesti — 15.25 Zabavne melodije na harmoniko — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Poročila s kongresa delavskih svetov v Beogradu — 22.00 Vesti (studio Radia Ljubljana)

Četrtek, 27. junija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.25 Veseli godci — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Poročila s kongresa delavskih svetov v Beogradu (studio Radia Ljubljana) — 22.00 Poročila — 22.55 Poročila.

Petek, 28. junija

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Tisoč in en takt (pisan spored orkestralne in solistične glasbe) — 14.30 Spoznajmo našo domovino: Novi Sad — 14.40 Zabavne melodije — 15.00 Vesti — 15.25 Popularne pesmi izvaja vokalni kvartet z Vrhnike — 20.45 Tedenski zunanje-politični pregled (studio Radia Ljubljana) — 21.00 »Pod vročim soncem« — šopek italijanskih popevk (studio Radia Ljubljana) — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih (studio Radia Ljubljana) — 22.00 Poročila — 22.55 Poročila.

Sobota, 29. junija

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pisan glasbeni spored — studio Radia Ljubljana) — 5.05 Vesti (studio Radia Ljubljana) — 6.40 Naš jedilnik (studio Radia Ljubljana) — 7.00 Poročila (studio Radia Ljubljana) — 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.45 Jutrarnji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 15.00 Vesti — 15.25 Dalmatinske narodne — 15.40 Nove knjige (studio Radia Ljubljana) — 19.30 Radijski dnevnik (studio Radia Ljubljana) — 20.00 Veseli večer (studio Radia Ljubljana) 22.00 Poročila (studio Radia Ljubljana) 22.55 Poročila (studio Radia Ljubljana) — 22.15 Oddaja za naše izseljence (studio Radia Ljubljana) — izseljence (studio Radia Ljubljana) —

PREDSTAVE NA PROSTEM

SEŽANA: Sobota, 22. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA, premiera.

PRVACINA: Nedelja, 23. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

DUTOVLJE: Ponedeljek, 24. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

DIVAČA: Torek, 25. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

SENOZEČE: Sreda, 26. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

PIVKA: Četrtek, 27. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

ILIRSKA BISTRICA: Petek, 28. junija ob 20.30 Carlo Goldoni: MIRANDOLINA.

TOVARNA MOTORNH KOLES »TOMOS« — KOPER

razpisuje

mesta za sprejem vajencev v uk kovinske stroke

V uk se sprejemajo samo telesno in duševno sposobni mladinci, stari od 14 do 17 let, ki prebivajo na območju mesta Koper in njegovi okolici.

Solska izobrazba je najmanj 6 razredov osnovne šole ali 2 razreda gimnazije.

Interesenti naj napišejo lastnorodno napisano prošnjo s podpisom staršev ali skrbnikov na upravo podjetja. Prošnje je priložiti izvornik ali overjen prepis rojstnega lista ter zadnje šolsko spričevalo. Prav tako je predložiti zdravniško spričevalo, da je sposoben za poklic kovinarja.

Prošnje se bodo sprejemale izključno do 31. VIII. 1957. — Vse ostale informacije dobe interesenti vsak delavec od 8. do 12. ure v personalnem oddelku podjetja.

VOZNI RED

avtobusne proge PIRAN - BLOK ŠKOFIJE - PIRAN

veljaven od 24. junija 1957.

Štev. proge	Odhodi Piran — Blok Škofije				Odhodi Blok Škofije — Piran				Prihod v Piran
	Iz Pirana	Iz Izole	Iz Kopra	Iz Škofij	Z Bloka	Iz Škofij	Iz Kopra	Iz Izole	
1	4,00	4,25	4,35	—	—	—	5,30	5,40	—
2	—	—	5,15	5,30	—	5,35	5,55	—	—
3	5,00	5,30	5,45	6,00	6,05	—	6,00	6,10	6,30
4	5,15	5,35	5,45	—	—	—	6,15	6,25	—
5	—	5,45	6,00	6,15	6,20	6,20	6,25	6,50	7,30
6	6,00	6,25	6,35	—	—	6,35	6,40	6,55	—
7	—	6,35	6,45	7,05	7,10	—	7,10	7,20	7,45
8	6,20	6,45	6,55	—	—	—	7,20	7,30	—
9	—	—	7,00	7,15	7,20	—	7,50	8,00	8,20
10	7,00	7,25	7,35	—	—	7,35	7,40	7,55	—
11	—	7,30	7,40	7,55	8,00	—	8,00	8,10	8,40
12	—	8,20	8,30	—	—	—	8,15	8,25	—
13	—	8,35	8,45	—	—	—	8,45	8,55	9,15
14	8,20	8,45	9,00	9,15	9,20	—	9,00	9,10	9,40
15	—	9,40	9,50	—	—	—	9,10	9,20	—
16	9,30	9,50	10,00	—	—	9,15	9,40	9,50	10,10
17	10,00	10,25	10,35	—	—	—	10,10	10,20	—
18	—	10,40	10,50	—	—	10,05	10,10	10,30	11,10
19	10,30	11,00	11,15	11,35	11,40	—	11,00	11,10	11,40
20	11,00	11,25	11,35	—	—	—	11,55	12,05	12,25
21	11,30	12,00	12,10	12,25	12,30	—	12,00	12,10	12,40
22	—	12,45	12,55	—	—	12,00	12,25	12,35	13,05
23	12,50	13,10	13,25	13,40	13,45	—	12,45	13,00	13,25
24	13,00	13,30	13,40	—	—	12,35	12,40	12,55	—
25	13,30	13,55	14,05	—	—	—	13,15	13,25	13,55
26	—	14,15	14,30	14,45	14,50	—	13,30	13,40	14,00
27	—	14,45	15,00	15,20	15,25	13,45	13,50	14,10	14,40
28	14,55	15,15	15,30	15,45	15,50	—	14,20	14,30	14,55
29	—	15,15	15,25	—	—	—	14,30	14,40	—
30	15,00	15,30	15,40	—	—	—	15,00	15,10	—
31	15,15	15,35	15,45	—	—	—	15,05	15,15	15,35
32	—	16,00	16,10	—	—	15,20	15,25	15,40	—
33	15,45	16,10	16,20	—	—	—	16,30	16,40	—
34	—	16,40	16,50	17,05	17,10	—	16,50	17,05	17,30
35	16,30	16,55	17,10	17,30	17,35	16,35	16,40	17,00	—
36	—	17,20	17,30	—	—	—	17,05	17,15	17,40
37	17,00	17,30	17,40	—	—	—	17,45	17,55	—
38	—	18,00	18,10	—	—	18,00	18,05	18,30	19,00
39	18,00	18,20	18,35	18,50	18,55	—	18,50	19,00	19,20
40	19,00	19,30	19,40	—	—	19,45	19,50	20,05	20,40
41	19,50	20,10	20,20	—	—	20,10	20,15	20,30	21,00
42	—	—	20,15	20,30	20,35	—	20,50	21,10	—
43	21,00	21,20	21,30	—	—	—	21,40	21,50	22,10
44	—	22,00	22,15	22,30	22,35	—	22,15	22,25	22,45
45	22,45	23,05	23,15	—	—	22,40	22,45	23,00	—
46	23,00	23,20	23,30	—	—	—	23,50	24,00	09,20

Avtobusi vozijo vsak dan. Proga št. 46 obratuje samo ob sobotah, nedeljah in praznikih.

* Samo ob nedeljah in praznikih.

Lep predsednik

Predsednik ameriškega Rdečega križa je znani general Grünther. Ta je bil svoj čas vrhovni poveljnik vojaških sil Atlantskega pakta. Ko so ga

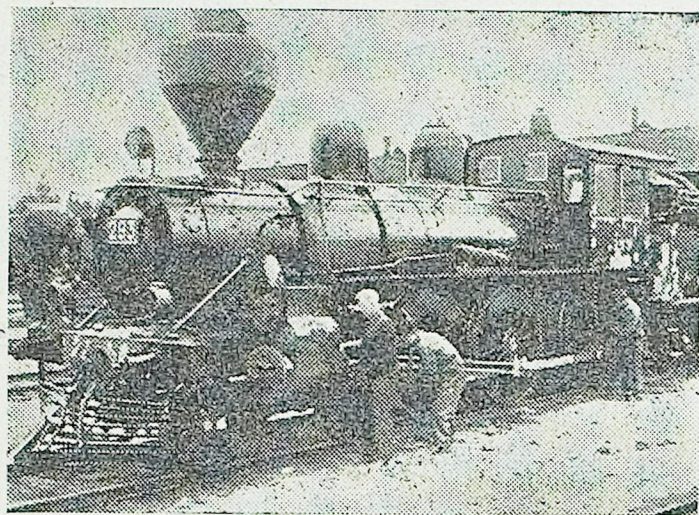

Holandski profesor W. Bakker je odkril postopek »konserviranja« cvetlic. V steblo odtrgane cvetlice vbrizgnejo neko kemično snov in cvetlica ostane več let nespremenjena. Za svoj uspeh žanje profesor veliko priznanje

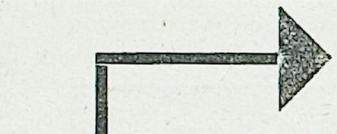

Tudi Čehi se pripravljajo na mednarodno geofizično leto. V ta namen so zgradili pri astronomskem observatoriju v Pragi velik spektrohelioskop, s katerim bodo opazovali sončni plinasti ovoj

zamenjali, so govorili, da je bilo to zaradi tega, ker je bil prehud zagovornik politike sile v mednarodnih odnosih. Mar se je zdaj toliko spremenil, da so ga dali za predsednika Rdečega križa, ki je kot vemo, najbolj humana, proti vsaki sili in zlasti vojni usmerjena organizacija? Kaže, da ne, zakaj Grünther je prav pred kratkim v svojem govoru tako odločno zastopal atomsko oboroževanje, kot bi se ga lotil redkokateri funkcionar mnogo manj miroljubne organizacije. Res lep predsednik.

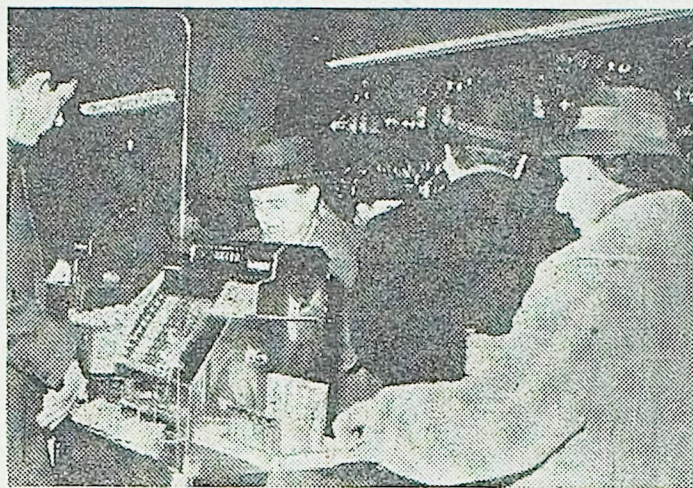
Zgodovinska lokomotiva. Ko je moral Lenin pred štiridesetimi leti bežati iz Rusije, se je pripeljal čez mejo na Finsko z lokomotivo, ki jo prikazuje naša slika. Lokomotiva je vse do nedavnega še redno vozila na neki finski stranski progi. Zdaj pa je finska vlada sklenila, da jo podari Sovjetski zvezi. Lokomotivo bodo shranili v Muzeju revolucije v Moskvi

Ze pred drugo svetovno vojno je neki švedski ribič predlagal vladi, naj bi uporabila za boj proti podmornicam dresirane tjunlje. Švedsko vojno ministrstvo je predlog sprejelo in začelo s poskusi, ki pa se niso obnesli. Ko so namreč tjunljo navezali eksploziv, se ta ni hotel več ganiti. Tako je zamisel o »tjunljih samomorilcih« popolnoma propadla

ZDRAVLJENJE S TELOVADEBO

Na Kitajskem gradijo moderno urejen sanatorij za tuberkulozne in pa za bolnike z rano na želodcu. V tem sanatoriju jih bodo zdravili izključno z gimnastiko dihanja. Zanimivo je, da je šef sanatorija navaden kmet, ki pa že dolga leta zdravi bolnike na ta način. Pri tem je dosegel tako velike uspehe, da se je zanj pozanimala kitajska vlada in odobrila potrebna finančna sredstva za gradnjo sanatorija, kjer bo lahko v velikem obsegu uporabljal svoj postopek pri zdravljenju omenjenih boleznih.

Elektronski možgani tudi v barih. Na sliki vidimo elektronski aparat, ki zamenjuje blagajnika. Priprava popolnoma sama avtomatično registrira in izračuna znesek ter obenem vrne drobiž, če potrošnik plača z velikim bankovcem

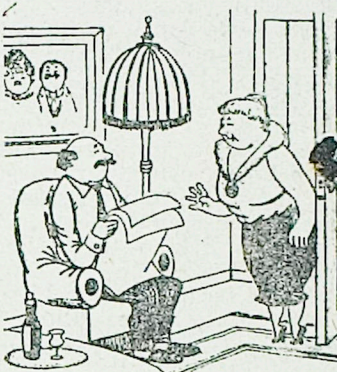
100 m visok stolp v Zagrebu

Za letošnji jesenski velesojem v Zagrebu bodo pripravili posebno atrakcijo. Zelezarna v Sisku in še nekatera večja podobna podjetja nameravajo namreč zgraditi 100 metrov visok železen stolp. Na vrhu stolpa bo terasa, od koder bo lep razgled na Zagreb in okolico. Obiskovalce velesoja bosta vozili na stolp dve dvigali.

Kot pričakujejo, bo na letošnjem velesojem razstavljalo nad trideset držav.

PLUTON NI PLANET

Več svetovno znanih astronomov trdi, da Pluton ni planet. Po njihovem mnenju je to bivši satelit velikega planeta Neptuna in se je pred tisočletji odtrgal od njega ter začel krožiti po svoji poti. Učelniki so svoje trditve podkrepili z računi, ki so jih nedavno objavili v znanstvenih publikacijah.

— Novi prijatelj naše Marčke mora biti zelo varčen človek. Pomisli: celo luč je ugasnil!

VIOLINA S PETIMI ZICAMI

Violina, ta najbolj znani glasbeni instrument, se stoletja ni prav nič spremenila. Nedavno pa so ji nemški mojstri dodali še eno struno. Zanimivo je, da te strune niso dodali zato, da bi nanjo igrali, pač pa bo s svojo vibracijo le jačila glasove drugih strun. Strokovnjaki prerokujejo novemu instrumentu veliko prihodnost.

PREMOG NA ANTARKTIKI

Pod debelo ledeno odejo na Južnem tečaju so pred kratkim našli ležišča premoga. Sicer so že prej pričakovali, da bodo na tamkajšnjih področjih bogata ležišča raznih rud, vendar so šele zadnje raziskave potrdile, da se strokovnjaki v tem pogledu ne motijo. To dejstvo pa ne bo le pospešilo nadaljnjih raziskav in zanimanja za to celino, ampak bo nedvomno spet pogrelo že stari spor glede lastništva. Antarktika namreč še ni razdeljena, razumljivo pa je, da bi si vsi radi zagotovili čim večja področja.

Radioaktivno kosilo. Pred kratkim so v ameriškem vojnem ministrstvu priredili kosilo, pri katerem so servirali izključno z radioaktivnim izžarovanjem konservirane jedi. S tem so hoteli dokazati uspešnost tega postopka pri konserviranju, hkrati pa tudi to, da takšna hrana človeku ni nevarna. Kosila so se udeležili najvišji vojni in politični predstavniki ter številni časnikarji

ERNEST HEMINGWAY:
Slovo od orožja
57
POSLOVENIL RADO BORDON

Ničesar nisem odvrnil. Besede, kakršne so svet, slaven in žrtve, pa izraz zaman, so me vselej spravljale v zadrego. Slišali smo jih včasih, ko smo stali v dežju, skoraj zunaj dosega glasu, tako da so nam prihajale naproti samo posamezne besede; brali smo jih že zdavnaj na razglasih, ki so bili prilepljeni na oglasnih kioskih čez druge razglase, in v njih nisem videl nič posvečenega. Stvari, ki so bile slavne, so bile brez slave, in žrtve so bile kakor klavnice v Chicagu, čeprav niso počeli z mesom nič drugega, kot da so ga zakopavali.

Obstaja mnogo besed, ki jih ni mogoče poslušati, in naposled ohranijo dostojanstvo samo imena krajev. Nekatere številke, pa tudi nekateri datumi, in hkrati z njimi imena krajev, je edino, o čemer človek lahko reče, da ima nek pomen. Abstraktne besede, kakor so slava, čast, hrabrost ali svetost, so bile vpricho konkretnih imen vasi, številki cest, imen rek, imen polkov in datumov, naravnost gnusne.

Gino je bil patriot in je včasih govoril reči, ki so naju razdvajale; toda bil je hkrati dober fant, in jaz sem razumel, zakaj je patriot. Takšen se je pač rodil. Odpeljal se je z avtomobilom s Peduzziem in se vrnil v Gorico.

Nevihita je razsajala ves dan. Veter je gnal dež in povsod so bile mlakuže in blato. Omet s porušeni hiš je bil siv in moker. Pozno popoldne je nehale deževati; z zbirnega mesta številka dve sem videl golo, mokro jesensko pokrajino, z oblaki nad vrhovi hribov, in skoz

in skoz premočeno slamo, s katero so bile zamaskirane ceste. Sonce se je za hip prikazalo, preden je zašlo, in je obsijalo gole gozdove okraj slemen. V gozdovih na slemenu je bilo mnogo avstrijskih topov, toda samo nekateri so streljali.

Opazoval sem nenavadne, okrogle kolobarje šrapnel-skega dima na nebu nad porušeno kmečko hišo v bližini bojne linije; nežni kolobarji z rumenobelimi žarom v sredini. Videti je bilo žar, zatem je bilo slišati pok, nato pa je bilo videti razobličeno kroglo dima, ki se je razblinjala v vetru. V ruševinah hiš in na cesti poleg porušene hiše, kjer je bila zbirna postaja, je bilo mnogo šrapnel-skih krogel, toda ta popoldan niso granate padale v bližino zbirne postaje.

Natovorili smo dva avtomobila in se spustili navzdol po cesti, ki je bila zamaskirana s premočeno slamo; zadnji sončni žarki so se prebijali skozi odprtine posameznih delov slamnatih pokrivačev. Preden smo dospeli na odprto cesto za hribom, je sonce že zatonilo. Spuščali smo po odprti cesti, in ko je ta zavila popolnoma na plano ter izginila v tunel, zamaskiran s slamo, je začelo spet deževati.

Ponoči je spet zapihal veter in ob treh zjutraj se je z dežjem, ki se je vlił kot iz škafa, začelo topovsko obstreljevanje. Hrvati so prekorčili gorske pašnike ter skozi gozdne predele prodrli do bojne linije. Borili so se v temi v dežju, toda protinapad prestrašenih ljudi iz druge linije jih je odbil. Granate so padale na veliko, v dežju so se vžigale neštete rakete, vzdolž vse fronte je bil ogenj iz mitraljezov in pušk. Niso poskušali vnovič in zdaj je bilo bolj mirno; in v zavijanju vetra in dežja smo slišali grmenje topovskega ognja daleč na severu.

Na zbirno postajo so prihajali ranjenci; nekatere so nosili na nosilnicah, nekateri so sami hodili, druge pa so na plečih nosili ljudje, ki so prihajali čez polja. Bili so premočeni do kosti in vsi prestrašeni.

Napolnili smo dva ambulanta vozova z nosilnicami, na katerih so bili težki ranjenci, ki so jih prinašali iz kleti zbirne postaje, in medtem ko sem zapiral vrata drugega avtomobila ter jih pritrjeval, sem začutil, kako

se mi deževne kaplje na licih spreminjajo v sneg. Snežinke so težko in hitro padale z dežjem.

Ko se je zdanilo, je še vedno divjala nevihta, toda snežilo ni več. Sneg se je hitro stopil, ker je bil zapadel na mokra tla, in zdaj je spet deževalo.

Brž zatem, ko se je zdanilo, je prišlo do drugega napada, toda bil je odbit. Pričakovali smo ves dan napad, toda ni ga bilo vse do sončnega zahoda. Topovski ogenj se je začel na jugu, pod dolgim gozdnatim slemenom, kjer je bilo koncentrirano avstrijsko topništvo. Čakali smo, da bodo začeli tudi nad nas sipati granate, toda ni jih bilo. Mračilo se je. Topovi so streljali s polja za vasjo, granate, ki so padale daleč, pa so imele prijeten zvok.

Zvedeli smo, da je napad na jugu bil odbit. To niso več napadali, toda prišla je novica, da so prodrli severu. Ponoči je prišlo sporočilo, da se moramo pripraviti za umik. To mi je povedal kapetan na zbirni postaji. Sporočili so mu iz štaba brigade. Malo pozneje se je vrnil od telefona in mi rekel, da je to bila laž. Brigada je dobila zapoved, da je treba linijo pri Banjšici obdržati za vsako ceno. Vprašal sem, kaj je s prodorom, in rekel mi je, da je zvedel iz brigade, da so Avstrijci prodrli skozi 27. armadni korpus proti Kobaridu. Na severu se je ves dan bila velika bitka.

»Če jih ti pankrti spustijo skoz, bo po nas,« je rekel. »V napadu so Nemci,« je rekel neki sanitetni ofiir. V besedi Nemci je bilo nekaj strašljivega. Z Nemci nismo hoteli imeti ničesar opraviti.

»Nemcev je petnajst divizij,« je rekel sanitetni ofiir. »Prodrli so, mi pa bomo ostali odrezani.«

»V brigadi pravijo, da moramo to linijo obdržati. Pravijo, da ni govora o kakem hudem prodoru in da bomo držali linijo na hribovju pri Monte Maggiore.«

»Od kod pa to vedo?«

»Iz divizije.«

»Novica, da se moramo umakniti, je prišla iz divizije.«

»Mi smo v okviru armadnega korpusa,« sem rekel. »Toda tu sem podrejen vam. Seveda, če mi boste rekli, naj odidem, bom edšel. Toda dajte mi točne ukaze.«